

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
 Inzeratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
 Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
 Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
 Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
 Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutra“ izdaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemanja Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
 Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
 Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
 Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Cosyns je srečno pristal v Prekmurju

Razgovor znanstvenika s poročevalcem „Jutra“ o uspehu poleta

Prekmurska vas Ženavlje je preko noči zaslovela po vsem svetu — Včeraj so tja hitele trume ljudi in poročevalci svetovnega tiska — Balon spravijo danes s tovornim avtom do Murske Sobotice in nato v Belgijo

Murska Sobotica, 19. avgusta. Stratostat belgijskega znanstvenika Cosynsa in njegovega spremljevalca Nere van der Elsta je sinoči, v soboto zvečer ob 19.50 srečno pristal na naših tleh v neposredni bližini občine Ženavlje v Prekmurju.

Balon z gondolo so sinoči opazili ljudje, čim se je pojavil nad vasmi Dedonci, Žetinci in Ženavljami. Nad po-

slednjo vasjo je plul že tik nad hišami. Kmetje so takoj zdrveli za njim. Balon se je vedno bolj polagoma spuščal. Iz gondole sta znanstvenika, čim sta opazila ljudi, spustila vrvi. Kmetje, prva med njimi Duš Aleksander in Ljudevit Gomboc, so takoj poprijeli za vrvi ter jo trdno držali, dokler se balon ni počasi spustil na zemljo.

Srečen pristonek — izčrpana letalca

Prof. Cosyns v gondoli

Balon je pristal v dolinici med dvema gričkoma na Gorickem, sredi njive, ki je polna buč in fižola. Vlegel se je baš čez njivo in sosednji travnik. Balon je ostal popolnoma nepoškodovan. Tudi gondola je pristala tako lahkotno, da ni na njej opaziti niti prask. Skratka: teren je bil za pristonek kakor nalašč.

Iz gondole je prvi izstopil Nere van

der Elst, ki se je ves izčrpan zrušil na tla. Tudi Cosyns je bil sila izmučen in je komaj stal na nogah.

Kmetje so ju nemudno, čim sta si malo opomogla, odvedli v vas k šolskemu upravitelju Škergetu, ki ju je gostoljubno sprejel, ju pogostil in jima stavil na razpolago sobo za prenočišče. Draga gosta sta se srčno rada poslužila gostoljubja, predvsem pa je bila njuna želja: »Počitek, počitek!«

Med tem so se okrog balona zbrali tudi že orožniki, ki so ga zastražili za vso noč. Ponoči je pričelo deževati. Zato se je omot balona, iz katerega je že docela ušel ves plin, precej zmočil. Omot, ki je sestavljen iz zeleno-rjavega svilnatega blaga, prepojenega z gumo, se je mlahavo ulegel čez njivo in polje ter pokrtil najmanj 100 kvadratnih metrov zemlje. Poleg omota leži gondola iz črno in belo pobarvanega duraluminijskega. V gondoli so bili vsi aparati še nedotaknjeni in ostanejo tudi nadalje nepoškodovani.

Pri šolskem upravitelju Škergetu sta si stratosterna letalca čez noč precej opomogla. Davi na vse zgodaj sta se vedra takoj spet podala k balonu ter se pričela sila prijazno pogovarjati z ljudmi, kako bi balon in gondolo demontirali in pospravili. Nasmehljana sta vidno kazala zadovoljstvo z našimi uslužnimi kmetovalci, možmi in fanti, ki so jima skušali pomagati na vse načine. Le jezik je delal težave. Prof. Cosyns in njegov spremljevalec žal ne znata nemščine, kaj šele naš jezik. Ali vendar: nekako je pa le šlo...

Ves svet kliče Cosynsa po telefonu

Že v jutranjih urah so prihili iz Murske Sobotice zastopniki sreskega načelstva, ki so znanstvenikom obljubili, da jima pošljejo jutri zjutraj, v ponedeljek tovorni avto, s katerim bosta lahko prepeljala balon in gondolo v Mursko Sobotico in od tam z železnico nazaj v Belgijo.

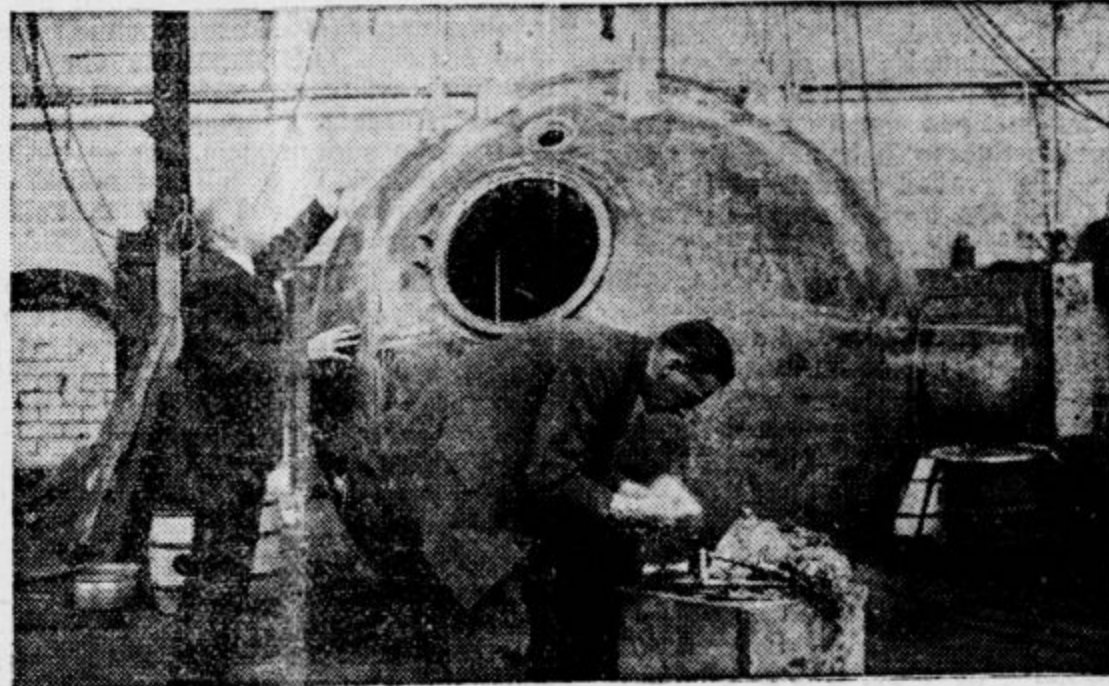
Vse dopoldne sta imela profesor Cosyns in njegov spremljevalec silno mnogo posla s telefonom, ki ju je neprestano klical. Pošta je v Gornjih Petrovcih, oddaljena 3 km od Ženavlj. Klicali so ju iz Londona, iz Bruslja, Pariza in od vseh strani, kajti novica o njunem pristanku se je razširila z vso naglico po vsem svetu.

Dopoldne okrog 9. je prof. Cosyns govoril tudi z direktorjem poštne-telegrafske direkcije v Ljubljani dr. Janikom Tavzesom, katerega je naprosil, da bi se čimprej odposlale brzojavke, ki jih je oddal na pošti v Petrovcih. Sporočil je, da bo brzkone noč ob

21. odpotoval iz Murske Sobotice proti Mariboru in da bo morda prišel tudi v Ljubljano.

Žal pa do tega ni moglo priti, ker je dež zmočil omot balona in ga bo treba na licu mesta posušiti. Iz vseh strani okrog Ženavlj so prihili že danes depoldne ljudje pomagati prof. Cosynsu. Po njegovih navodilih razprostirajo omot balona, da bi se čimprej posušil. K sreči je bilo danes vreme zelo solnčno. Prof. Cosyns upa, da bo jutri tudi glede prevoznih sredstev že vse toliko urejeno, da bodo lahko prepeljali balon in gondolo v Mursko Sobotico.

Kmalu zjutraj je odšel v Ženavlje dopisnik „Jutra“. Okrog poldne ga je prof. Cosyns osebno zelo ljubezljivo sprejel in je takoj bil rade volje pripravljen podati daljšo izjavo o svojem poletu. Razgovor je tekel v francoščini. Prof. Cosyns je živahno pripovedoval takole:

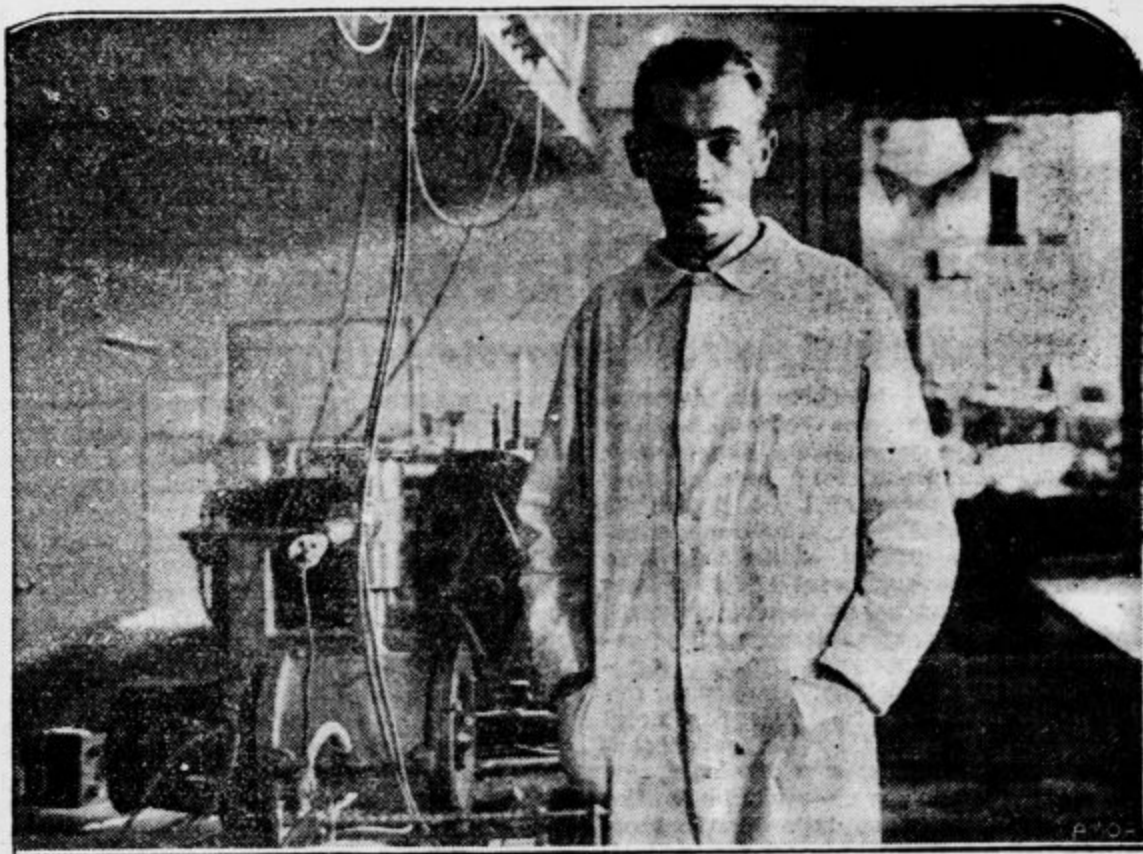
Prof. Cosyns s tovarišem ob gondoli

Cosyns pripoveduje poročevalcu „Jutra“

»S poletom sva v splošnem zelo zadovoljna. Vreme in veter sta bila nad vse ugodna, tako da ja potekel polet brez vseh težav. Letela sva mimo Alp, ki sva jih videla le od daleč. Med poletom, ki je trajal dobrih 13 ur, sva proučevala kozmične žarke, ozon in meteorološke razmere. Dosegla sva 16.000 m višine v bližini Monakovega. Nisva imela namena doseči rekordne višine. Šlo nama je le za znanstvena vprašanja, za proučevanje. O definitivnih znanstvenih rezultatih najinega poleta ne morem povedati še ničesar, dokler ne pregledam aparatov, ki so funkcionirali zelo dobro in se niso niti najmanj pokvarili.

Med poletom sva šestkrat po-

kušala dobiti brezžično zvezo z radio-postajami. Na najne pozive pa nobenkoli ni bilo nikaškega odgovora. Pristala sva prostovoljno, ker se je že delala noč. K sreči so naju opazili ljudje, ki so bili zelo ustrežljivi in so nama na moč pomagali, čeprav se nismo mogli nič kaj razumeti. Zelo sva vam hvaležna, posebno še gospodu nadučitelju, ki naju je tako gostoljubno sprejel pod svojo streho. Tudi z oblasti sva se že domenila, da nama pošljejo jutri zjutraj tovorni avto, da prepeljeva balon v Mursko Sobotico. Ker bo treba balon docela demontirati, bova ostala tu brzkone še dan ali dva, nato se vrneva v domovino.«

Prof. Cosyns v svojem laboratoriju v Bruslju

Trume se zbirajo v Ženavljah

Prof. Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst sta oblečena v bridget hlače in srajco. Nosita na nogah debele nogavice in copate. Kmalu po razgovoru z našim poročevalcem sta prof. Cosyns in Nere van der Elst govorila z dr. Vadjalom iz Murske Sobotice, ki sta mu prav tako obširno pojasnila potek poleta.

Danes je prihilo v Ženavlje na stotine ljudi iz vse bližnje in daljne okolice, a ne le iz radovednosti, marveč da pomagajo obema stratosternima letalcema pospravljati balon in gondolo. Orožniki skrbno čuvajo red in varnost. Na žalost prof. Cosyns ne more biti stalno pri pospravljanju balona, ker ga vsak hip kličejo v Gornje Petrovce, kamor mora peš, ker ni na razpolago ne motocikla, ne avtomobila. Pri demontiranju balona imajo velike težave. Pomisliti je treba, da tehtata gondola 850 kg.

V Murski Soboti bi se morala danes popoldne odigrati nogometna tekma med SK Austrijo in SK Muro. Avstriji so se pripeljali v Mursko Sobotico z avtobusom. Ko pa so izvedeli za pristonek prof. Cosynsa, so vsi hkratu zapustili igrišče in se z avtobusom pripeljali v Ženavlje, da si ogledajo balon in junaška letalca.

Proti večeru so prihili v Mursko Sobotico tudi že prvi poročevalci domačega in inozemskega tiska. Prispeli so zastopniki agencije Havas in drugih časopisnih podjetij iz Francije, in drugi beograjski zastopniki inozemskih časopisnih podjetij. Ljudem dajeta prof. Cosyns in njegov spremljevalec rade volje svoje avtograme. Bila sta do večera tudi že noštetokrat fotografirana.

Prof. Cosyns, ki je visoke, koščnate postave, in njegov spremljevalec, ki je takisto zelo simpatičen, a precej molčeč, sta popolnoma zdrava in se zelo dobro počutita. Prenočila bosta spet pri šolskem upravitelju g. Škergetu.

Dosedanji poleti v stratosfero

1931: Piccard (prvi polet), 15.780 m;
 1932: Piccard (drugi polet), 16.500 m;
 1933: Rusi (Prokopjev, Birnbaum in Godunov), 19.000 m;
 1933: Settles (Amerika), 17.500 m;
 1934: Rusi (Vasenko, Fedosejenko in Usiški), 20.600 m.

Mladi belgijski znanstvenik Maks Cosyns, ki je spremljal profesorja

Piccarda na drugem poletu v stratosfero, je star 26 let in se je do pred letom pečal izključno z znanstvenim delom. Da je lahko tvegati sam polet v stratosfero, se je moral najprej naučiti letanja in je zatorej absolvirati balonski tečaj pri Ernestu Demuyterju, ki si je s trikratno zmago 1922 do 1934 priboril Gordon-Benettov pokal za Belgijo.

Lani v juliju je že hotel prof. Cosyns poleteti v stratosfero. Pri natančnem proučevanju vrvi, določenih za balon, pa so ugotovili, da so znotraj narezane in bi bila torej nastala strašna katastrofa. Pri ponovnem proučevanju gondole lani v avgustu se je primerila v Bruslju huda nesreča. V navzočnosti konstruktorja in prof. Cosynsa so gondolo stiskali. Premoči dveh atmosfer, ki je bila potrebna, pa niso dosegli. Nastala je strahovita eksplozija. Magnezijško gondolo je vrгло v strop laboratorija, kjer se je zdrobila na drobne kosce. Enega delavca je ubilo, drugega smrtonovno ranilo. Cosyns je k sreči ostal nepoškodovan, čeprav je bil laboratorij uničen.

Ivan Dimčič, novi predsednik učiteljskega združenja za vso Jugoslavijo (Poročilo na drugi strani)

Za gospodarski liberalizem

Havre, 19. avgusta. AA. Minister Flandin je imel na banketu, ki so mu ga priredile oblasti, govor, v katerem se je zavzemal za gospodarski in politični liberalizem. Sedaj, je dejal, prisostvuje ves svet zanimivemu dogodku. Može, ki so razveljavili avtomatično menjavo denarja, jo skušajo obnoviti od države do države z nadzorstvom nad plačili in z blagovnimi kontingenti. Najhujše pri tem ni nazadovanje potrošnje zaradi denarnih omejitev, pač pa spori, ki so izbruhnili med narodi zaradi različnega življenjskega standarda.

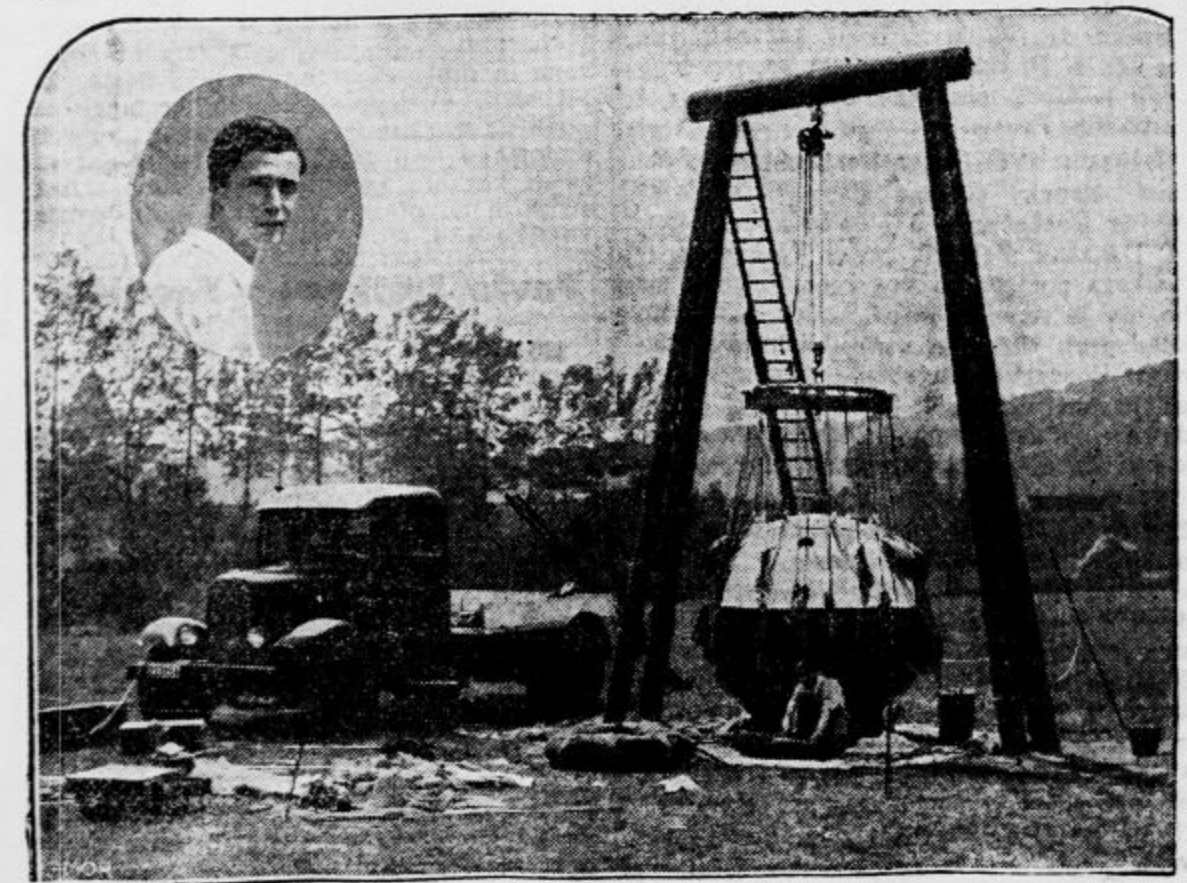
»Tempe« priobčuje članek o francoski gospodarski politiki. Izvajanja se sučejo v okviru gospodarskega liberalizma. Clankar pravi, da se zunanja politika ne sme ravnati po zunanji trgovini. Prav tako ne kaže izravnavati zunanje trgovine od države do države. Prav tako so nesmiselni sistemi kontingentov. Zato je treba vzpostaviti mednarodno ravnotežje s trgovinskimi pogodbami na podlagi medsebojnih popustov. Podobno stališče zavzema tudi odbor za gospodarsko in carinsko akcijo.

Ogromna stavka tekstilnih delavcev v Ameriki

Washington, 19. avgusta. AA. Zveza ameriških tekstilnih delavcev je sklenila proglasiti za 1. september stavko, dokler ne dobe tekstilni delavci višjih plač in jim ne znižajo delovnega časa. Tako bo 1. septembra pričelo stavkati skupno 825.000 tekstilnih delavcev. Po vestih iz Kolumbija, v Georgiji, je tamkaj že pričelo stavkati 2000 tekstilnih delavcev.

Omejitev naseljevanja židov v Palestino

Jeruzalem, 19. avgusta. c. Oblasti nameravajo izdati najstrožje odredbe proti nezakonitemu priseljevanju židov v Palestino. Ugotovili so, da je priseljevanje židov v zadnjem času znatno naraslo, tako da se je po statističnih podatkih število židov v Palestini vsak mesec povečalo za 1000 ljudi. Zlasti je vedno več židov v Haifi, Jafi in drugih večjih krajih. Angleške oblasti nameravajo v svrhu zatiranja ilegalne imigracije uporabljati celo letala.

Stratostat pred noletom. Levo van der Elst.

Cosynsov tovariš o gondoli in poletu

Letalca sta krvavela — Utrujena sta zaspala na stopnicah

Murska Sobota, 19. avgusta. Danes popoldne je vaš poročevalec posejil še spremljevalca prof. Cosynsa dijaka bruseljske politehniko van der Elsta. Povedal mu je, da je njegov profesor znan pionir stratosfernih raziskovanj prof. Piccard. Van der Elst je vašemu poročevalcu podrobno opisal aparate, ki sta se jih posluževala med poletom. Večina teh aparatov je Cosynsova in vsi so edinstveni na svetu. Trije posebno konstruirani aparati so služili za merjenje kozmičnih žarkov. Poseben aparat, ki je prav tako izum Cosynsa, je bil določen za merjenje percentualne množine ozona v raznih višinah. Razen tega je bil v gondoli sekstant za določevanje lege. Za dihanje sta imela 4 bombe kisika, dva litra tekočega kisika ter bombo dušika, oba pa sta bila opremljena tudi s Traegerjevimi aparati za dihanje. Poseben aparat je služil za merjenje ultravioletnih žarkov. Poleg tega so bili v gondoli posebno konstruirani fotografski aparati.

Vsi aparati so docela neposkodovani, ker sta se spuščala izredno previdno. Balon je padal v minuti jedva za en centimeter, dočim bi se mogel brez nevarnosti za aparate spuščati tudi z mnogo večjo brzino. Dosegla sta višino 16.000 m, toda mogla bi se dvigniti še mnogo višje, češar pa nista storila, ker jima ni bilo za višinske rekorde. Pristala sta predvsem zaradi bolečin, ki sta jih čutila v prsni in pa zaradi tega, ker je začel prof. Cosyns zaradi nizkega zračnega pritiska, ki je vladal v gondoli, močno krvaveti. Ko sta pristala, je bila gondola po tleh vsa okrvavljena. V gondoli je vladal ves čas občuten mraz. Temperatura se ni nikdar dvignila iznad ničle.

Za polet sta porabila stari Piccardov balon. Gondola pa je bila zgrajena po načrtih prof. Cosynsa. Balon je imel okrog 400 kubičnih metrov vodika. Polovica gondole je belo, polovica pa črno pobarvana, kar ima poseben vpliv na temperaturo v gondoli sami. Izkazalo se je, da so bili računi v tem pogledu docela točni. Za prihodnji polet, ki ga bosta vsekakor napravila — če ne letos, pa prav gotovo prihodnje leto — bosta preuredila gondolo tako, da bo znašala povprečna notranja temperatura 17 stopinj C. Če bi bila gondola v celoti črno pobarvana, bi znašala notranja temperatura 40 stopinj Celzija. V največji višini, ki sta jo dosegla, je znašal zunanji barometrijski pritisk 78 mm, torej eno desetino normalnega barometrijskega pritiska na zemlji.

Glede smeri poleta je van der Elst izjavil, da sta že od vsega začetka računala, da bosta pristala nekje v Srednji Evropi. Nista pa pričakovala, da ju bo zaneslo tako daleč na jug.

V teku današnjega dneva so prepejali balon in gondolo v Petrovce, odkoder ju bodo jutri transportirali v Mursko Soboto in ju naložili na železnico. Pri gradnji gondole se je Cosyns posvetoval s prof. Piccardom. Gondola ima 2 metra premera in 4 opazovalne lime ter odprtino za vstop. Na gondoli je velik napis: »SSRS Bruxelles«.

Solski upravitelj Škerget je pripovedoval vašemu dopisniku, da sta bila Cosyns in njegov spremljevalec silno utrujena. Škerget se je ravnokar vračal z gasilci iz Andrijevca, kjer je gorelo, ko so mu povedali, da je pristal balon. Pohitel je hitro v Žemlje in povabil Cosynsa in njegovega

spremljevalca na svoje stanovanje. Bila sta pa tako utrujena, da sta se jedva premikala. Med tem, ko je njegova žena odpirala stanovanje, sta oba od utrujenosti na stopnicah zaspala. Zvečer sta popila samo čaj in takoj legla spat. Davi sta vstala ob pol 7. Prof. Cosyns se je pred umivanjem po vsem telesu namazal z jodom, ker je včeraj krvavel in se je bal, da bi se zastrupil. V teku današnjega dne je dobil mnogo brzojavk iz Bruslja, Londona, Pariza in drugod, v katerih mu njegovi znanstveni tovariši čestitajo k uspehu.

Balon je pristal po našem času točno ob 20. Merilni aparat v gondoli pa je beležil 19.25, ker ima Bruselj že zapadno-evropski čas. Pristajanje balona je trajalo vsega 10 minut, pričvrščanje gondole in izpraznitev balona pa je bila končana v manj kot pol uri. Ko sta izstopila iz gondole, sta oba takoj legla na zemljo. Cosyns je prošil za prenočišče na slami in je bil kajpada zelo vzradočen, ko mu je šolski upravitelj Škerget ponudil mehko posteljo. Tudi danes sta oba junaka stratosfere gosta šolskega upravitelja Škergeta. Z domačini sta se dokaj lahko sporazumela, ker so bili navzoči mnogi, ki so bili kot poljski delavci zaposleni v Franciji in kolikor toliko razumejo francoščino.

Pristanek Cosynsovega stratosfernega balona je vzbudil spomine na pristanek poizkusnega balona pred 40 leti. Takrat so madžarski inženjerji izustili v Budimpešti balon, ki pa ni bil zaseden. Tudi takrat je balon pristal v bližini Petrovca in se starejši ljudje tega dogodka, ki je zbudil takrat seveda ogromno senzacijo, še prav dobro spominjajo.

Nemški plebiscit

Nemško prebivalstvo je z ogromno večino odobrilo združitev najvišje državne oblasti v Hitlerjevih rokah

Tudi katoliški škof

Iz Osnabrucka poročajo, da je tamošnji katoliški škof izdal proglas, v katerem poziva svoje vernike, da glasujejo za Hitlerja.

Potek plebiscita

Danes so zaplopolale po vseh nemških mestih in krajih državne in narodno-socialistične zastave. Zivljenje in promet sta potekala povsod normalno. Pred voliči so se zbirale večje grude ljudi, da volijo, po glavnih ulicah pa se vozila narodno-socialistična mladina s tovornimi avtomobili in pozivala volilce na voliča.

Plebiscit se je pričel ob 8. zjutraj. Incidentov ni bilo nikjer. Volitve so se vršile v redu in miru. Voliča so bila v šolskih poslopih in drugih javnih prostorih.

Naval v volilne lokale se je začel že v zgodnjih jutranjih urah, tako da je do poldneva oddala svoje glasovnice povsod 70 do 80 % volilnih upravičencev.

Udeležba je bila naravnost ogromna. Splošen pregled v večernih urah še ni bil mogoč, vsekakor pa se more pričakovati, da bo odstotek udeležencev plebiscita precej večji kakor pri vseh prejšnjih volitvah. Šteje oddanih glasov bo trajalo do zgodnjih jutranjih ur in bodo končni rezultati znani šele jutri. Za sedaj je gotovo, da se je nemško prebivalstvo izreklo v ogromni večini za Hitlerja in njegov režim, kar je tem bolj razumljivo, ker kakršna resna opozicija sploh ni bila mogoča.

Berlin, 19. avgusta. r. Po šestju, v kolikor je bilo končano do 22.30, je bilo oddanih 24.750.000 veljavnih glasov. Od tega je glasovalo z »da« 21.500.000 volilcev, z »ne« pa 2.500.000 volilcev. Volilna udeležba je bila po vsej državi izredno velika in znaša po dosedaj znanih podatkih že 89,7. Manjkajo pa še podatki iz oddaljenih pokrajev. Splošno sodijo, da volilna udeležba ni bila nič manjša kakor pri zadnjem ljudskem glasovanju o priliki izstopa Nemčije iz Društva narodov in da je dobil Hitler nezmanjšano število glasov.

Kdo bo Hitlerjev namestnik

Berlin, 19. avg. d. V poučnih političnih krogih so mnenja, da bo zelo kmalu po nedeljskem plebiscitu urejeno vprašanje Hitlerjevega zastopstva na podlagi novega zakona o državnem poglavarju. Zakon od 2. avgusta, ki je stopil v veljavo na dan po Hindenburgovi smrti, določa, da imenuje svojega namestnika Hitler sam.

V zadnjih dneh kažejo razna znamenja, da se je naziranje na merodajnih mestih glede Hitlerjevega namestnika bistveno spremenilo. K temu je mnogo pripomoglo vrhovno vojaško vodstvo, ki mu je pred vsem na tem, da bi se vrhovno poveljstvo nad obrambno silo ne delilo, kar bi se v gotovem smislu pripetilo, čí bi imel Hitlerjev namestnik tudi pravice namestnika vrhovnega poveljnika. To željo vojaških krogov bo Hitler upošteval pri svoji odločitvi.

Zato smatrajo kot najbolj verjetno, da bo postal namestnik Hitlerja kot državnega poglavarja vojni minister Blomberg, ki bi na ta način kot vojak postal Hitlerjev namestnik v območju vrhovnega poveljstva nad armado. Funkcije državnega kancelarja bodo, kakor domnevaajo, poverjene pruskemu predsedniku Göringju, ki bo Hitlerjev namestnik za funkcijo državnega kancelarja. Vse ostale kandidature za to mesto so za zdaj potisnjene v ozadje. Hess je baje sam zaprosil, naj mu ne poverijo tega mesta, ker ima dovolj dela kot namestnik v vodstvu narodno socialistične stranke.

Nesoglasja v evangelski cerkvi

Berlin, 19. avg. g. Nasprotstva v evangelski cerkvi so še poostrija, ker je cerkvena opozicija odločno odklonila sklep generalnega sinoda, da morajo duhovniki prisesti zvestobo Hitlerju in državni cerkveni vladi. Taina državna policija je z veliko energijo pričela borbo proti cerkveni opoziciji. Zaradi tega se vršijo posvetovanja cerkvenih opozicijskih krogov tajno. Razni voditelji cerkvene opozicije so bili v zadnjih dneh dolgo zadržani. Pričačujejo se ostri ukrepi proti nim, ki so odklonili prisego. Kakor se domnava, bo cerkvena opozicija apelirala na čut solidarnosti evangelske javnosti vsega sveta ter spravi vsi spor pred evangelski cerkveni kongres v Kodanju.

Neutralizacija Avstrije

Pariz, 19. avgusta. w. O bližnjem sestanku avstrijskega kancelarja dr. Schuschniggja z ministrskim predsednikom Mussolinijem poročajo »Matin« iz Rima:

Kakor govore, je italijanska vlada izdelala načrt pogodbe, ki bi v obliki zveze ali pakta zagotovil neodvisnost Avstrije in mogoče tudi njene nevtalizacije. Izmenjavajo misli med Schuschniggom in Mussolinijem bo služila proučitvi glavnih smernic takega dogovora. Italija bi o tem vprašanju tudi razpravljala z zapadnimi državami in Malo antanto. Za 21. avgusta, torej sredi manevrov določen sestanek bi služil za razjasnitev in pripravo nadaljnjih diplomatskih pogajanj. Rim hoče, naj se zgodi karkoli, zagotoviti neodvisnost Avstrije in po potrebi operirati tudi s svojo vojaško silo.

Pavla Jesihova v Leonišču

Ljubljana, 19. avgusta. Ob 21. je avtotaksi iz Kranjske gore prepeljal ponesrečeno turistko Pavlo Jesihovo v Leonišču, kjer so jo takoj zdravniški vzeli v oskrbo. Z njo je prispel tudi njen spremljevalec Jože Lipovec, ki ji je stal ves čas skrbno in požrtvovalno ob strani ter je bil tudi prvi pri njej, ko je padla.

Kolikor smo mogli izvedeti, je se nesreča zgodila na ta način, da sta odpovedala dva kline in je nato Jesihova padla kakih 25 m globoko ter obležala na polici. Bila je prej v steni popolnoma sigurno zavarovana in je le nesrečnemu slučaju pripisati, da sta se izruvala dva kline. Padec je pa Lipovec k sreči zadržal in preprečil tudi katastrofo in tako je Pavla obležala na polici. Ima poškodovano nogo, ki je najbrž zlomljena v kolenu, drugače pa ni nevarnosti za življenje.

Obnova sloge v JUU

Skupščina Jugoslovenskega učiteljskega združenja je soglasno izvolila za svojega predsednika Ivana Dimnika, predsednika ljubljanske sekcije

Beograd, 19. avgusta. p. Ob 9. dopoldne, ko se je nadejala skupščina naših učiteljev, je bila dvorana nove univerze še bolj hitro nabito polna kakor včeraj. Zlasti so bile natrpane galerije. Dvorano so zasedli delegati po večini z znaki SKJ, Jadranske straže in Združenja rezervnih oficirjev, da so še bolj podčrtali svoj značaj nacionalnih delavcev. Pestro sliko so povečali delegati iz južnih krajev in Črnogorci s svojimi narodnimi nošami in fesii.

Odbor je najprej podal svoja poročila. Poročevalec verifikacijskega odbora je sporočil, da se je na skupščini zbralo 500 učiteljev, delegatov, med njimi 55 iz dravske banovine. K besedi so se oglašili različni delegati, ki so ostro protestirali, ker niso bili verificirani tudi njihovi mandati nekaterih drugih zastopnikov sreskih društev z raznih banovin. Skupščina je odklonila verifikacijo vseh ohih spornih mandatov, katerih sreska društva niso zadostila pogojem pravil. Iz dravske banovine ni bilo nikakih spornih vprašanj glede verifikacije mandatov.

Živahna razprava

Sledila je razprava o poročilu glede delovanja glavnega odbora. Ker so delegati prejeli brošure, ki so vsebovale na 36 straneh tiskano poročilo, poročilo ni bilo prečitano, marveč so takoj prešli k razpravi. Razni govorniki so ugotavljali, da je izven JUU še 6000 neorganiziranih učiteljev. Zahtevali so, naj se združenje usmeri strogo v jugoslovensko nacionalno smer in izogiba sleherni politični orientaciji, ter poudarjajo potrebo novih pravil, ki morajo dati novega razmaha učiteljskemu združenju. Trditve časopisja, ki je ponekod razpravljalo o moralni krizi v JUU, so bile z merodajne strani odločno demantirane.

Izražena je bila želja naj se dela za poglobitev in razširjenje strokovnega tiska, zlasti pa centralnega glasila »Narodne prosvete«.

Razni govorniki so se dotaknili tudi telesne vzgoje naše mladine, pri čemer so ugotovili, da umre četrtina jugoslovenske dece v dobi do 7. leta.

Popoldansko zborovanje

Na popoldanskem zasedanju je izpregovoril tudi g. Lapajne iz Cerklj, ki je naglašal željo, da se naj učiteljstvo izogiba političnim geslom in naj deluje le za združenje vseh prosvetnih delavcev pod okriljem stanovske organizacije in na podlagi jugoslovenskih nacionalnih načel.

Zastopniki iz južnih krajev so navedli zelo markantne dokaze o zaprekeh in kaženih je naleto prosvetno delo v južnih delih naše države. Močno je bila podčrtana tudi želja, da se učiteljstvu zagotovi stalnost v službi. Navajali so tudi razne predloge o nujni potrebi gradnje večjega števila šol. V mnogih krajih so šole v takem stanju, da niti od daleč niso primerne za pouk.

Nato je bilo soglasno sprejeto poročilo predsedstva.

Blagajniško poročilo

Sledila je razprava o blagajniškem poročilu, ki je bilo prav tako objavljeno v posebni knjigi. Omeniti moramo, da je bilo poslovnomu odboru lani zelo težko vzdrževati redne stike s posameznimi organizacijami. Zato blagajna ni zbrala vseh predvidenih prejemkov in je utrpela tudi v pretekli poslovni dobi znaten primanjkljaj. Zlasti se ni redno plačevala naročnina za »Narodno prosveto«, »Pedagoškega učitelja« in mladinskega »Jugoslovenčeta«. Primanjkljaj je znašal v pretekli poslovni dobi 1.250.000 Din, v predzadnji poslovni dobi pa 1.750.000 Din. Odbor za proračun je zaradi tega priporočal največje znižanje postavk za prihodnjo poslovno

dobro, g. Dimnik pa je temu ugovarjal, češ, da se morajo ohraniti zlasti postavke, ki se nanašajo na redno poslovanje novega odbora in njegove zveze s posameznimi društvi. Njegov predlog, naj se ohranijo tozadevne postavke na prvotni višini, je bil končno soglasno sprejet.

Volitve

Nato je bila skupščina prekinjena zaradi posvetovanja kandidacijskega odbora. Ze dolgo se je razpravljalo o novih kandidatih, do sporazuma pa je prišlo šele nocoj ob 19.30. Vsi delegati so se zedinili za predsednika ljubljanske sekcije g. Ivana Dimnika, ki naj bi prevzel predsedstvo JUU. Njemu ob strani naj bi se sestavil odbor učiteljev, ki prebivajo v Beogradu in neposredni okolici. V odbor je bila predlagana tudi naša ožja rojakinja Zorka Fleretova, učiteljica na eni izmed beograjskih osnovnih šol. Ko je predsednik Mirkov prečital sporazumno listo novega odbora, je izbruhnila skupščina v navdušeno odobravanje, ki je bilo viden dokaz, da

Nov hram prosvete

otvorjen na Dravskem polju

Odlično uspel praznik prosvete pri Sv. Miklavžu

Maribor, 19. avgusta.

Lepa slovenska vas Sv. Miklavž na Dravskem polju je doživela danes velik zgodovinski dan. Po 30 letih je bila danes uresničena želja občanov. Po dolgih 30 letih truda in prizadevanja šolskega odbora je bila zgrajena ter danes slovesno blagoslovljena in otvorjena nova trirazredna šola. Da pa so se uresničili načrti, ki so že tolikokrat splavali po vodi, je za sluga narodnega poslanca Antona Krejčija in sreskega načelnika Makarja. Posrečilo se je, češar niso zmogli v dolgi dobi 30 let. Namestu stare vialne enorazrednice, najsiromašnejša v banovini, je dobil Sv. Miklavž novo, moderno šolsko poslopje, v katerem so trije lepo opremljeni razredi in stanovanje za vse učitelje. Šola je zgradila mariborska stavbna tvrdka inž. Slajmer & Jelenc in so znašali gradbeni stroški okrog pol milijona Din. Za otvoritev se je vsa vas praznično oblekla. Pred šolo, ki stoji v bližini državne ceste, je bil postavljen velik slavolok z napisom: »Šola, moj drugi dom!«

Tu se je davi na vse zgodaj pričelo zbirati ljudstvo z mladino, da sprejme odlične goste. Prispeli so kot zastopnik bana, podbana in banske uprave sreski načelnik Milan Makar, narodni poslanec Krejčič, zastopnik učiteljskega društva za srez Maribor-desni breg šolski upravitelj Klemenčič in v spremstvu šolskega dekana Sagaja in druge duhovščine odposlanec kavantskega vladike stolni prošt dr. Vraber. Predstavnike in goste je v imenu okrajnega šolskega odbora pozdravil predsednik Lešnik, v imenu šole in otrok šolski upravitelj Bogomir Fert, v imenu občine pa župan Papež. Špali so tvorile belo oblečene deklice pod vodstvom učiteljice Brune Pucljeve, gasilci in množica ljudstva.

Po pozdravu se je formalni sprevid in krenil od nove šole v vaško cerkvico. Na čelu so jezdili kmetski fanti, za njimi je šla godba, nato so se razvrstili predstavniki, gasilci in dolga vrsta domačinov in sosedov. Slovesno mašo jebral stolni prošt dr. Vraber, ki se je tudi v pridigi spomnil pomembnega slavlja. Pri maši je pel zbor mariborskega »Jadrana« pod vodstvom pevovodje Laha.

se je v združenju zopet dosegla sloga. Pod vodstvom novega predsednika Dimnika je bila sprejeta tudi ena sama resolucija, ki vsebuje eno samo besedo: Slogal

Večerni koncert

Novi odbor bo izdal na vse članstvo proglas, v katerem ga bo pozval k složenemu delu. Zvečer ob 8.30 je pevski učiteljski zbor »Marinković« priredil lepo uspel koncert v veliki dvorani Kolarčeve univerze.

Namestitev novih učiteljev

K večeršnjim izjavam prosvetnega ministra Šumenkovića glede namestitev 1200 novih učiteljskih moči je treba pripomniti, da bo iz dravske banovine izmed 500 nezaposlenih učiteljev nameščenih 201, med njimi 55 fantov in 146 deklet. Sprejeti bodo v službo vsi učiteljski kandidati, ki so odslužili vojaški rok, pa tudi tisti učitelji, ki so morali opustiti svoja mesta zaradi vojaške službe. Sprejete bodo tudi maturantke iz l. 1932. Ostali nezaposleni učitelji bodo namešeni, čim se bo pojavila prva ugodna prilika. Minister dr. Šumenković je naglasil, da so bili proračuni vseh ministrstev tudi letos zelo skrceni, le proračun prosvetnega ministrstva se je v nekaterih postavkah celo še povečal.

Po maši se je zopet formalni sprevid v prejšnjem redu in je bil stik pred novo šolo okrog poldneva. Ob asistenci dekana in druge duhovščine je stolni prošt opravil v slovensčini blagoslovitev nove šole.

Po obredu je prvi pozdravil predstavnike in goste predsednik Lešnik, ki se je posebno toplo zahvalil zastopniku bana in podbana, sreskemu načelniku Makarju, narodnemu poslancu Krejčičju, stolnemu proštu dr. Vraberju in drugim za plemenito požrtvovalnost. Spomnil se je nato našega junaka vladarja, ki mu je bila poslana tudi udanostna brzojavka, nakar je godba zaigrala himno. Nato je čestital sreski načelnik Makar. Ljubka učenkica Lizka Petrovičeva je izročila zastopniku bana velik šopek rdečih, a stolnemu proštu je izročil šopek belih nageljev korajžni učence Franc Trstenjak. Sledili sta priložnostni deklaraciji učenke Milke Lešnikove in učenca Vilka Majheniča. Nato je šolski upravitelj Fert v daljšem nagovoru orisal dolgotrajno prizadevanje za postavitev nove šole. Govorili so še narodni poslanec Krejčič, zastopnik učiteljstva Klemenčič ter župan Papež.

Po govornih je inž. Jelenc izročil s primernim nagovorom ključje nove šole predsedniku Lešniku, za pa šolskemu upravitelju Fertu. Pevski zbor Jadrana je odpel prelepo pesem in slavnost je bila zaključena.

Ljudstvo si je ogledalo novo šolo in se z domačini radovalo veselojega dogodka. Popoldne je bilo veliko narodno slavlje, na katerem je prepeval »Jadranc«. Vse je poteklo v najlepšem razpoloženju.

Nj. Vel. kralj na Bledu

Ljubljana, 19. avgusta. Dopoldne ob 10. se je pripeljal Nj. Vel. kralj Aleksander v Ljubljano. Na kolodvoru so ga pričakovali: načelnik banske uprave dr. Vončina, divizionar Cukavac in za policijsko upravo svetnik Pestevšek. Po prav kratkem postanku je Nj. Vel. kralj nadaljeval pot na Bled. Novica o kraljevem prihodu se je naglo razširila po mestu.

Kronika od sobote do ponedeljka

Ljubljana, 19. avgusta.

V Ljubljani sami danes razen proslave gasilcev tobačne tovarne ni bilo posebnih dogodkov, tudi ne nesreč. Zelo lepo in prijetno nedeljo so ljudje izkoristili za izlete in kopanje. Zlasti popoldne je bila Ljubljana hudo mrtva. Vseposvoda pa se je danes razpravljalo in ugrabilo: kako je s Pavlo Jesihovo, ali je Cosyns pristal na naših tleh, kako potekajo volitve v Nemčiji — pa še o tem in onem. Torej nedelja polna pričakovanj, ki jim skušamo ustreči s svojimi poročili.

Huda nesreča na Vrhniki

V ljubljansko bolnišnico so popoldne prepeljali 17 letno Vero Suhadolnikovo, hčerko strojevodje na Vrhniki. Posnesrečila se je s

kolesom. Padla je in z glavo udarila tako nesrečno, da se je na mestu onesvestila. Skozi nos in ušesa ji je udarila kri. Pretres možganov... Bajne ima tudi notranje krvavitve in tako je stanje nesrečne mladenke dovolj resno.

Zastrupljenje z alkoholom

Že ponoči so prepeljali ljubljanski reševalci v bolnišnico nekoga 42 letnega brezposelnega dminarja Antona Zgajnarja. Tudi ta je bil nezavesten, toda ne zaradi padca, temveč zaradi pijače. Mož je menda zaradi pomanjkanja precej oslabil, pa je to soboto nekje v Jenkovi ulici prišel do pijače. In se je nasrkal kapljice, da ga je popolnoma prevzela. V bolnišnici so ugotovili alkoholno zastrupljenje.

Pogled na Jalovec (2643 m)

Reševanje ponesrečene Pavle Jesihove

Vesti, da je Pavla Jesihova še pri življenju, so potrjene. V soboto zvečer sta se iz Ljubljane odpeljala v Rateče-Pianico oče ponesrečenke g. Jakob Jesih in njegov sin. Na kraj nesreče jima seveda nikakor ni kazalo iti, zato sta ostala v Ratečah in pričakovala nadaljnjih poročil o Pavlini usodi. Do jutra ni bilo nikakih novih vesti, razen potrditve, da je Pavla sicer hudo poškodovana, vendar pa je njeno stanje zadovoljivo. In ker je bilo napovedano, da jo bodo najbrže šele popoldne ali do večera mogli spraviti v dolino, se je sin Jakob z dopoldanskim vlakom vrnil v Ljubljano obvestit mater, oče pa je ostal na Gorenjskem.

Iz Rateč smo popoldne prejeli naslednje poročilo: Reševalci so sinoči, v soboto zvečer, pripeljali do koč Smučarskega kluba »Ljubljana« v Tamarju. Ker seveda ponoči niso mogli v skale, so si privoščili kratke oddih, ali čim se je jelo svetlikati, so se odpravili na kraj nesreče. Ponesrečeno Pavlo so šele

okrog 13. popoldne spravili preko sten pogloma na varno. Ko so jo naložili na nosila, so izbrali smer proti Vrščici, ker od tam pelje zložna cesta proti Kranjski gori in so ponesrečenko takoj pri Domu na Vrščici lahko naložili na avtomobil. Če pa bi bili izbrali smer proti Ratečam, bi jo bili morali s kmetskimi vozovi prepeljati do Smučarskega doma »Mirje« na Slatni. A ta pot je skrajno slaba in bi ponesrečenka zaradi tresenja dosti več trpela. Vendar pa so popoldne bili prebivalci Smučarskega doma »Mirje« že obveščeni, da je reševalna ekspedicija s Pavlo Jesihovo proti večeru krenila z Vrščice proti Kranjski gori.

Pavla Jesihova bo prepeljana v oskrbo ljubljanske bolnišnice, vendar pa ljubljanska reševalna postaja zaenkrat ni bila pozvana, da bi šla po njo s svojim avtomobilom. O poškodbah ponesrečenke nam sporočajo, da je najbolj prizadeta noga, ki je zlomljena, druge poškodbe po životu pa niso nevarne. (Glej poročilo na 2. strani).

10.120 ljudi je obiskalo šentviško razstavo

Št. Vid nad Ljubljano, 19. avgusta. Današnja nedelja je bila zaključni dan šentviške obrtniške razstave. Kakor je že prejšnje nedelje bil obisk vselej zelo časten, tako je danes še posebno zadovoljivo. Saj si je danes razstavo ogledalo nič manj kakor 709 posetnikov, ne vstevši ljubljansko mladino, bivajčev v koloniji v Mednem, ki je imela svobodni vstop.

O krasnem uspehu šentviške razstave najlepše govori samo dejstvo, da jo je v teku enega meseca, kakor dolgo je trajala, posetilo nič manj, kakor 10.120 gostov.

Točno ob 18. uri je bila razstava zaključena. Domačini kakor gostje so se nato zbrali na prostornem vrtu pri Jagru. Zavaljo likofa. Predsednik prirediteljskega odbora g. Vrhovec je v lepem govoru pozdravil zdravilno okolje g. Jožo Likoviča, nadajše narodnega poslanca Komana, šolskega upravitelja Šmajdka, predstavnik občine, tovariše obrtnike in goste. Toplo se je zahvalil za naklonjenost g. banu in banski upravi, narodnemu poslancu, šolskemu upravitelju, občini in časopisu za

zvesto poročanje. Vzpodbujal je obrtnike k složnosti, saj je šentviška razstava najlepše pokazala, kakšni so uspehi skupnega prizadevanja. Polhvalil je ženo in dekleta za okrasje, enako tvrdil »Stora« in Korsjiko. Poželel je vso srečo tistemu, čigar vstopnica bo izžrebana.

Nato se je vršilo žrebanje. Enaštetna šolarica Marija Grosova je potegnila iz žare številko 1131. Kdo je srečni dobitnik, ki mu pripade lepo izdelana kuhinjska oprava, zaenkrat še ni znano. Vsekakor pa naj se blagovito zgledati v štirih tednih v Št. Vidu, ker sicer kuhinja zapade društvu. Po žrebanju se je razvila živahna zabava v krasni večer.

Razstava je uspela tudi v pogledu naročil, zlasti so še danes bile sklenjene nekatere kupčije. Uspeh je torej v celoti ta, da bodo šentviški obrtniki pridojnice leto priredili razstavo še v večjem obsegu in sploh hočejo ustvariti s tem stalno institucijo, da bo poslej Št. Vid imel svoj mali velesejem.

Velike priprave za jesenski velesejem

»Ljubljana v jeseni«, jesenska prireditev ljubljanskega velesejma bo letos od 1. do 10. septembra. Poleg industrijskega, obrtniškega in trgovskega oddelka bo letošnji jesenski velesejem v Ljubljani obsegal še sledeče specialne razstave: Glasbene razstava. Že leta 1932 ob 60letnici Glasbene Matice smo imeli v Ljubljani glasbeno razstavo, ki je zbudila ogromno zanimanje. Letošnja glasbena razstava pa bo še večja in popolnejša, zlasti glede materijala, ki prikazuje našo glasbeno kulturo v Ameriki in na Ogrskem. V zvezi z glasbeno razstavo bo tudi prireditev »Slovanski plesovi«, na kateri sodelujejo vsi slovanski narodi razen Lužičkih Srbov. To bo festival slovanske glasbe in slovanskih plesov ter bo močnega manifestacija vse-slovanske vzajemnosti. Slavnost bo tudi folkloristično velepomembna. Ta čas bodo operne in dramske predstave na prostem in v gledališču, veliki koncerti. Umetnostna razstava »Slovanska pokrajina«. Na razstavi sodelujejo s svojimi deli vsi pomembni slovenski likovni umetniki. Razpisano je ljudsko glasovanje za najlepšo sliko. Higijenska razstava »Mati in dete«. Vodilni izreki pri organizaciji te razstave

so bili »Spoznajaj svoje telo, spoznavaj vzroke bolezni, spoznavaj način pravilnega življenja«. Razstava nas bo vodila od dojenčka preko otroških bolezni in šolske higijene, pa tudi o postanku človeštva. O spolnih boleznih bo mnogo prikazanega. Izseljenska razstava. To razstavo pripravila g. Rudolf Selič iz Hoensbroeka na Holandskem. Razstava nam bo prikazala življenje in delo jugoslovenske emigracije v Nemčiji, Holandski in Belgiji. Ribarsko razstavo pripravila Zveza ribarskih društev za Slovenijo. Razstava bo pokazala delo ribičev v preteklosti, razkrila bo sedanje stanje ribarstva in doprinesla dokaz, da se z umnim gospodarstvom vendarle da doseči gnotni dobiček. Naše marljivo društvo »Zivalca« prireja tudi tokrat svojo razstavo perutnine, golobov, kumcev in sploh malih rejnih živali. Da se vzbudi večje zanimanje za ovčerejo in kozjerejo, prireja to društvo tudi posebno razstavo koz in ovac vseh pasem od 3. do 10. septembra, ki jih goje rejci v dravski banovini. Mednarodna razstava psov vseh pasem bo 1. in 2. sept. Razstavljenih bo do 300 najlepših psov iz vse države in tudi iz inozemstva.

Arhitektonsko razstavo prireja Klub arhitektov združenja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana. Razstava bo deljena na dva dela, prvi del tvorijo projekti iz področja kmetijskega stavbarstva, drugi del pa projekti za malo hišo. Razstavljeni načrti bodo v večjem merilu z vsemi detajli, ureditvami posameznih prostorov itd., tako da bo vsakemu mogoče čitanje načrtov brez kake posebne razlage. Arhitektonski razstavi bo priključena še razstava »Weekend«. V naravi bo postavljena »Weekend«-hišica, izdelana po načrtih g. arh. Jožeta Mesarja, sredi urejenega vrta ter bo zavzemala 70 kvadrat metrov zazidane ploskve. Vrt bo urejen po načinu angleškega parka s cvetličnimi gredicami, pergolo in ribnikom ter stezicami, šakovanimi z lomljenimi kamniti ploščami. Ko je pred 3 leti prišlo v Jugoslavijo do splošnega dviganja vlog iz vseh vrst denarnih zavodov, se je pokazalo, kako malo se pri nas nvažuje po-

Gasilski biserni jubilej krasno proslavljen

Spored slavlja čete tobačne tovarne je bil izveden ob veliki udeležbi in v najlepšem vremenu

Ljubljana, 19. avgusta. Ljubljana je danes s proslavo šestdesetletnice prostovoljnega gasilskega društva tobačne tovarne doživela presrečno lep gasilski praznik. Idejno vreme je omogočilo, da se je proslava izvršila z vsem svojim obsežnim sporedom na dostojanstven način. Požrtvovalno človekoljubno delo, katerega krona je bil današnji biserni jubilej, pa je bilo počaščeno z veliko udeležbo gasilcev in vseh iskrenih prijateljev uslužbenstva tobačne tovarne.

Proslava se je pričela že v soboto zvečer. Pred Mestnim domom so se gasilski četi tobačne tovarne pridružili tudi ljubljanski prostovoljni gasilci ter tovariši z Barja in Viča. Z železničarsko godbo na čelu so pod poveljstvom g. Gostiše v strunnem pohodu odkorakali skozi mesto k tobačni tovarni, kjer so priredili podoknico pokrovitelju proslave, vršilcu dolžnosti ravnatelja, inspektorju Golobu. Po Rimski cesti in čez Stari trg so se nato spet vrnili pred Mestni dom, kjer je bil razhod. Baklada je primerno opozorila ljubljance na ta izredni jubilej, zato je bila udeležba pri današnjih svečanostih tako lepa.

Slikovit sprevod skozi mesto.

Davi ob osemih je bil pred Mestnim domom zbor gasilcev in narodnih noš. Vabilu ljubljana so se v častnem številu odzvale jedinice ljubljanskih župe. Mestnim prostovoljnim gasilcem so se priključili gasilci z Barja, iz Gornje in Spodnje šiške, iz Viča, iz Most, z Rudnika, iz Štepanje vasi, iz Iške vasi ter deputacije iz Tržiča, Kamnika in Mirne. Ves zbor so pa še posebno pozivile skupne narodnih noš, ki jih je bilo najmanj dvesto. Da, to so bile enkrat res prave narodne noše, kakor si jih želimo videti ob svečanih prilikah. Žene in dekleta iz krogov tobačne tovarne pa še mnoge njihove znanke in prijateljice so se opravile v noše, ki jim ni v ničemer oporekali pristnosti. Večina jih je bila oblečena po gorenjsko, še prav posebno zastavne pa so bile zajetne mamke in gosposdine v pristnih črnih ljubljanskih nošah s pečami-petelinčki. Dočim so bili gasilci pod poveljstvom župnega načelnika Vrhinca z Barja, je narodne noše vodila njihova vrla in odlična organizatorica gospa Remčeva, ki ji je za poveljevanje služila pravcava maršalska palica, vsa okrašena z rdečimi nageljčki.

Ob gromkih korakih železničarske godbe in za krasnima praporjema ljubljanske in kamniške čete je stopal slikovit sprevod po glavnih ljubljanskih ulicah proti tobačni tovarni. Vso pot skozi mesto je vzbujal pozornost in glasno priznanje ljubljancev. Skupine narodnih noš so v sprevodu pokazale mnogo pristne, neprisljane živahnosti, še posebno ljubke so bile mamice z otročkiki.

Služba božja in defilé.

Ob glavnem vzhodu v prostorno območje tobačne tovarne sta bila postavljena dva lepo okrašena mlača, ki sta nosila pozdravno tablo z letnicama 1874—1934. Na stopnišču glavnega objekta v parku je bil krasno urejen altar. Tam spredaj se je razvrstil sprevod, vse naokrog pa se je zgrnila množica.

Pred altar je stopil stolni kanonik dr. Mihael Opeka. Med opravičilo, pri katerem je lepo ubrano svirala godba, je imel g. kanonik pridigo, v kateri je mogočno poveličeval človekoljubno delovanje gasilstva in je navdušeno počastil biserni jubilej, želeč blagoslova za vse bodoče delovanje čete. Ko je bilo opravilo končano, so se narodne noše in gasilci spet razvrstili v prejšnji slikoviti sprevod. Pred upravnim splošjem so bili zbrani odličniki z ravnateljem Golobom in starost g. Josipom Turkom na čelu. Mimo njih je sprevod strumno defilirala. Nato pa je korakal po Tržaški cesti proti mestu in je zavlil na Mirje in skozi Trnovo proti Kozelji. Zlasti tudi na tej poti je bil sprevod deležen vsega priznanja. Ljudje so se stekali skupaj ob blizu in daleč.

V Kozelji se je četa tobačne tovarne s predstavnikmi podala v dvorano odtodne restavracije k slavnostnemu zborovanju. Vsi ostali udeleženci pa so za godbo zavili mimo kopalnice v prijazni senčnati Hribarjev gaj, ki je bil že dopoldne ves pripravljen za sprejem številnih gostov.

Slavnostni občni zbor.

Slavnostno zborovanje je otvoril načelnik gasilske čete tobačne tovarne g. Boris Roš. Takoj nato je toplo pozdravljen povzel besedo inspektor Golob. Pozdravil je gasilsko četo, še prav posebno pa g. dr. Jozo Markovića kot zastopnika pokrovitelja proslave g. inž. Marka Markovića, generalnega direktorja uprave monopolov, nadalje vsijega inspektorja dr. Pavlovića, kot zastopnika finančnega ministra, starost Josipa Turka, poveljnika reševalne

men denarnih zavodov za napredek gospodarstva. In vendar je delovanje naših denarnih zavodov občekoristno. Na to delovanje in te koristi hoče najširšo javnost opozoriti hraniška razstava, ki naj prepriča občinstvo, da je mesto odvisnemu denarju je v denarnem zavodu, ne pa doma. Nakajanje odvisno gotovine in danje posojil je predpogoj za rešitev sedanje gospodarske stiske. Razstavno gradivo izvira iz 15 raznih držav. Na letošnjem jesenskem velesejmu bo tudi naša industrija in obrt dobro zastopana, predvsem s pohištveno razstavo, posebno radio-razstavo, živilsko razstavo, poljedelskimi stroji in orodjem, obrtniško razstavo in razstavo raznih tehničnih novosti za splošno uporabo, gospodinjstvo in gospodarstvo. 8. sept. na praznik se vrši tudi letos tekmovanje harmonikarjev za pomoni naslov jugoslovenskega prvaka 1934-35 in prehodni pokal.

Ze ta kraško orisani program obeta, da bo letošnja »Ljubljana v jeseni« nekaj izvanredno lepoga in koristnega. Obenem pa bo dokaz, da navzlic gospodarski stiski v vsakem pogledu napredujemo.

postaje Gostišo kot zastopnika mestnega načelnika, tajnika gasilske zvezdice Pristovska, župnega načelnika Vrbinca, člana savezne uprave Bulca, zastopnika banke uprave dr. Fakina, gg. Škofa v imenu kamniške in Simonića v imenu tržiške čete, gospo Remčevu kot organizatorico narodnih noš in dolgoletnega bivšega načelnika gasilske čete g. Lavrenčiča. Vsem tem je četa tobačne tovarne priredila navdušene ovacije, ki so se potem še stopnjevale, ko je g. Golob prečital naslednjo vdanostno brzojavko:

— Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Bled. Prostovoljna industrijska gasilska četa tobačne tovarne v Ljubljani pošilja z zborovanja ob priliki proslave šestdesetletnice svojega obstoja Vašemu Veličanstvu izraze neomajne zvestobe in vdanosti z vzklikom: Naj živi Nj. Vel. kralj Aleksander in Njegov kraljevski dom!

Nadalje so bile poslana pozdravna brzojavka: ministru za telesno vzgojo naroda, finančnemu ministru, pokrovitelju generalnemu direktorju inž. M. Markoviću in starešinstvu vatrogasnega saveza v Beogradu. Potem je g. inspektor Golob prečital brzojavne pozdrave k jubileju. Med drugimi so poslali čestitke generalni direktor Markovič, načelnik finančnega ministarstva Lazarevič, ljubljanski župan dr. Puc, savezni podstarosta narodni poslanec Cerer. V izbranih besedah je nato govornik poveličeval zasluge enega naših najstarejših društev, ki je šestdeset let zvesto spoštovalo načelo: Pomagati bližnjemu in posebno se štiti državno imovino. Država je naš gospodar, naš delodajalec! Hvala in priznanje vsem, ki so se v dolgi dobi požrtvovalno udeležovali. Pozivam vas — je končal govornik — da tudi v bodoče do groba ostanete zvesti domovini in vdanosti kralju. Stojte na braniku države in kakor doslej v polni meri vršite svojo sveto dolžnost! —

Odlikovanja.

Ko se je poleglo burno pritrjevanje, je toplo pozdravljen izpregovoril g. dr. Markovič. Po kratkem govoru je sporočil, da je Nj. Vel. kralj odlikoval načelnika čete Borisa Roša z zlato medaljo za državljanske zasluge, Martina Snoja in Franca Zupanca pa s srebrno kolajno za 28letno zvesto članstvo. Odlikovanja jim je takoj pripel na prsi. Čestitanju ni bilo kraja in načelnik Roš je naprosil odposlanca, da tolmači zahvalo na najvišjem mestu.

Očetovsko prisrčno je odlikovancem čestital v krepkem nagovoru starosta Josip Turk. V imenu župana je g. Gostiša sporočil tople pozdrave in čestitke k bisernemu jubileju z zahvalo za dosedanje delo in z željo, da četa tudi nadalje ostane: Bogu v čast, bližnjemu v pomoč, domovini in ponos. Za g. generalnega direktorja je načelnik Roš izročil dr. Markoviću lično plaketko. Nato pa je ob gromkem odobravanju sporočil, da je četa imenovala inspektorja Goloba, Franca Zupanca in Martina Snoja za častne člane, katerim je tudi izročil lepe diplome. G. ravnatelj Golob se je zahvalil za počastitev in je četi čestital na izredno lepo uspehi proslavi jubileja:

- Pomozi Bog!
- Bog ti pomogao! so strumno vrnili pozdrav gasilci in proslava je bila zaključena.

Arkadij Averčenko:

Brez predsodkov

Toliko, da sem danes sedel k delu, kar pride eden mojih mnogih prijateljev. Koj sem ugotovil, da si misli spodobiti od mene denar in sem se tega celo razveselil, češ: vzel bo denar, odšel in me pustil v miru pri delu...

Nu, izkazalo pa se je, da je dobro vzgojen človek in ne kakršensibodi kmetav, ki ne pozna pravil lepega vedenja. Sedel je lepo v naslanjač, si otr pot s čela in pričel:

- No, kaj je pri vas movega?
- Nič posebnega, — odvrnem ne-strpno.

— Ste li kaj srečali Pjatkina?

— Nisem videl Pjatkina.

— A-a. Pa Semjon Nikolajevič? Se kaj oglašil pri vas?

— Ne.

— Tako, tako... Tru-ru-ru.... Sonce brezumno žge, toda sem vendarle prepričan, da bo kmalu dež. Kaj pa vi menite?

čena. Četa je še povabila odlične goste na majhno zakusko v Hribarjevem gaju. Tam so se tudi fotografirali. In že so se bližale ure, ko so se v Hribarjevem gaju zbralo množice občinstva in se v lepem popoldnevu razgibale v prijetni živahnosti, ob dobri postrežbi in zabavi, zaslužni po celotenskem trdem delu.

Pri popopnjenju v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množice »Franz Josefov« grenčice iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska. Cenjeni učniki na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polstransko ohromelih s »Franz Josefov« vodo najboljšje uspehe pri iztrebljenju črevesa. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerjskih trgovinah.

Zanimiva najdba

Razkritje podzemne ječe s 14 človeškimi okostji.

Požarevac, 17. avgusta. Na državnem posestvu Ljubicevu je upravitelj posestva dal nalog delavcem, da prekopljejo del dvorišča. Delavci so kopali, a ko so prišli nekoliko globlje, se je nenadoma udrla zemlja pod njimi in odprla pred njihovi očmi velika temna votlina. Delavci so seveda nemudoma obvestili upravitelja, ki jim je ukazal, naj se spuste v votlino in izmečejo iz nje zemljo, ki se je vsula vanjo. Ko se je zgodilo to, se je pokazalo zidovje, ki je obdajalo precej velik prazen prostor, nekako podzemsko klet. Upravitelj je poslal po električne svetilke, pa si je potem z delavci natančneje ogledal to nepričakovano najdbo.

Ko so električne svetilke dobro razsvetlile ves prostor, je raziskovalce obšla groza ob prizoru, ki se jim je nudil ob obeh stranskih stenah. Tu so ležala drugo ob drugem človeška okostja, nekatera popolna, druga pa brez glav, ki so se odkotalile od njih. Poleg okostij pa je ležalo nekako železje, vse izjedeno od rje, pač verige. Sredi prostora so našli nekatere nakite, uhane in zapustnice, srebrne in zlate, pa tudi iz nedragocene kovine. Upravitelj je dal vhod v ta podzemski prostor primer-no zavarovati, da bi se zemlja ne pospala in je o najdbi izvestil znanega arheologa, beograjskega vseučiliškega profesorja dr. Nikola Vučića, da preišče najdene predmete zlasti nakit in se tako ugotovi iz katerih časov izhaja vse to.

Sodeč po prostoru samem in položaju, v katerem so se našla okostja, pač ni dvoma, da je ta podzemski prostor rabil v davnih turških časih za ječo. Okostja, ki jih je 14, so ležala v enakih razdaljah drugo od drugega. Jetniki so bili pač prikovani k zidu in so v ječi umrli za lakoto. Mogoče je, da so jim tako smrt namenili njihovi okrutni krvniki, mogoče pa je tudi, da se je tu odigral kak vojni ali podoben dogodek, ob katerem se je porušila nadzemska stavba in so ostali jetniki, ki so se nahajali v podzemski ječi, pokopani in pozabljeni pod zemljo.

Upravitelj Ljubiceva je dal vse najdene stvari zložiti v zaboj, da jih točno pregleda zgoraj omenjeni učnjak. Okostja tudi niso ostala tamkaj, kjer so jih našli. Kostji so seveda že močno strohnele in eno okostje je, ko je prišel sveži zrak do njega, popolnoma razpadlo. Stvar strokovnjakov je, da sedaj ugotove, iz katere dobe izvira ta najdba, ali so bili nesrečniki, ki so končali v tej strašni ječi, samo moški, ali morda tudi kaka ženska med njimi in naposled, kar menda tudi ne bo pretežavno, ali so bili ljudje našega rodu in plemena, ali pa njegovi azijski strahovalci.

Harmonika je našla v zadnjih letih pot v vsak modern orkester in jo danes večina glasbenikov in kompozitov priznava kot polnoveren instrument. Malo jih je, ki se ne bi s lahkoto pričeli igranju na harmoniko, ki je narodni instrument v pravem pomenu besede v Sloveniji, Hrvaški, Istri, pa tudi v Nemčiji, Švici, Belgiji in Holandski. Posebno se goji igranje na kromatično harmoniko. Vsak igralec bo, kakor hitro občuti osrečujoče notranje veselje vsled lastnega znanja, obžaloval, da se že preje ni pričel temu instrumentu. Ta umetnost ni nikomar nedosegljiva. Kaj se da doseči, bo pokazala tekma jugoslovenskih harmonikarjev dne 8. septembra na ljubljanskem velesejmu.

Staba orientacija.

— Če bi vedela, v kateri kovčeg sem spravila škatico s pudrom. Ali ne več slučajno ti, možiček?

- Ne.
- Kije je torej ta tvoja orientacija, s katero se vedno ponašaš?

esaj več, da ti ne bom odbil...!

- Kaj se pa z Lazutkinom dogaja?
- S kom?
- Z našim znancom Lazutkinom.
- A kaj?
- Čisto se je izgubil ta Lazutkin. Danes z eno, jutri z drugo damo.
- Naj gre k vragu Lazutkin!
- Čemu k vragu?
- Me ne zanima Lazutkin.
- Vi ste danes tako čudni... Hm, hm... Ali ste bili na premieri »Kolesa življenja«?
- Tedaj sem skočil izza mize.
- Koliko?
- Kaj: koliko? — se je razburil.
- Koliko potrebujete?
- Česa?
- Denarja, po katerega ste prišli k meni!

Vstal je iz naslanjača, rdeč v obraz in razlajal.

— Kdo vam je dal pravico, da se na tak način razgovarjate z menoj?

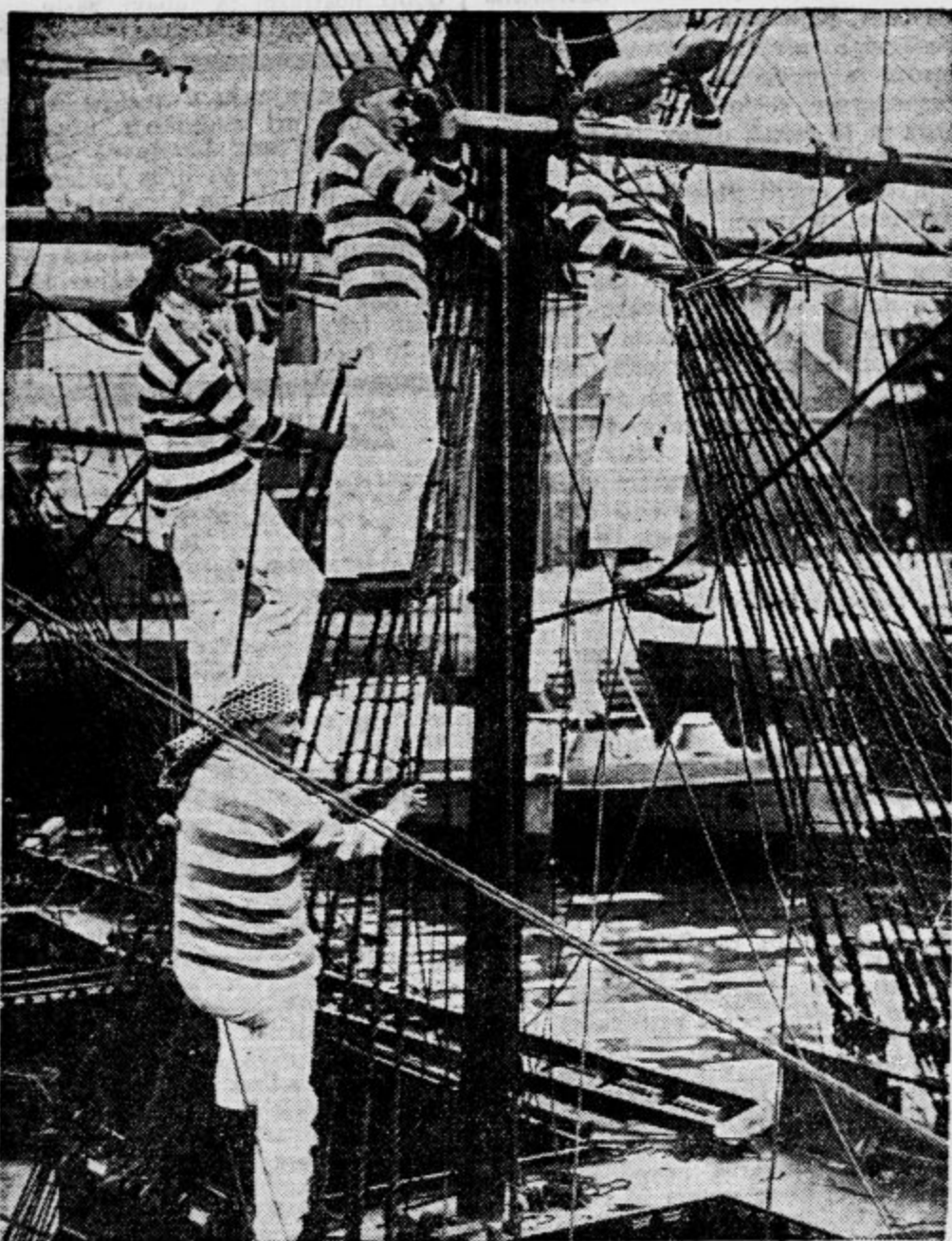
— To se pravi, vi niste prišli zavoljo denarja?

— Priznam, da sem res prišel poprosit za majhno posojilo, toda po takem obnašanju...

— Golobček, ne jezite se vendar. Toda čemu vsi ti Lazutkini. Semjoni Nikolajeviči. »Kolesa življenja«? Recimo, vi vzemi in pojdi! Saj je vseeno, dam ti, bi prišli: »Pozdravljenic« — »Pozdrav-

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Nelsonova „The Victory“

Angleži so zgradili ladjo, ki je v vsem podobna Nelsonovi »Victory«

Opičja svatba v živalskem vrtu Zabavna in poučna zgodba iz življenja dveh šimpanzov

V živalskem vrtu v Lipskem imajo že več let starega šimpanza »Morica«. Samec se je tako privadil svojega paznika, da se ni spričlo njega zmenil za ves svet. Oba sta bila tako domača, da je »Morice« večkrat izkamenil paznika iz žepa robec ali ključke. Včasih je šla njegova prednost tako daleč, da ga je moral paznik celo pretepiti zaradi njegove drzovitosti.

Lani pa je nekdo ponudil živalskemu vrtu v Lipskem šimpanzovo samicco. Bila je zelo slabotna žival, vsa sestradana in izmučena. Videlo se ji je, da ji životarjenje v tesni kletki ne prija.

To šimpanzovko, ki so jo krstili na ime »Franciška«, so zaprli v veliko, prostorno kletko poleg šimpanza. V začetku je bila samicca tako revna in slabotna, da se je komaj vlekla po tleh. Polagoma pa se je opomogla. Zredila se je in začela kazati tudi »temperament«. Šimpanz »Morice« se

je začel zanimati zanjo in je popolnoma zamenjal svojega paznika, ki mu je bil prej vse na svetu. Vodstvo živalskega vrta se je tega zelo razveselilo. Ker je tudi »Franciška« dozorela v nevesto, so nekoga dne spravili samicco in samico v skupno kletko. Šimpanz ni kazal prav nobene volje do nasilnosti, katere bi se mogla samicca v sedanjem stanju ubraniti. Prvo srečanje šimpanzovega ženina in neveste je bilo precej burno. Opiči sta tako vresčali, kakor bi se hoteli požreti. Nato pa sta se začela šimpanz in šimpanzovka objemati, poljubovati in se nista dala ločiti. Morali so jima napraviti udobno ležišče za dva, s čemur sta bila takoj zelo zadovoljna. Vodstvo živalskega vrta je bilo te skupnosti zelo veselo in je dalo opicama za poročni obed košaro hrušk in banan, kar sta oba z velikim veseljem použila, nato pa se zopet vrnila v svoje zakonsko gnezdo.

Moderna stražila

z maskami proti strupenim plinom

Zakladi sveta pred nogami angleškega kralja

Londonsko mesto bo zopet dožvelo senzacije, ki je ne bo izlepa enake. Zakladi sveta, največje dragocenosti naše zemlje bodo ležale angleškemu kralju pred nogami in pričali o bogastvu njegovega imperija, ki ne sega samo čez ves svet, nego ima tudi najbogatejšo zakladnico. V maju 1935 bodo namreč v Londonu praznovali 25letnico kraljevanja Jurija V. Vse angleške dežele, dominioni in kolonije se že zdaj pripravljajo, da se v velikem slogu udeležijo slavlja. Samo iz Indije pride 27 najimenitnejših in najbogatejših maharadž, da se poklonijo angleškemu kralju. S seboj bodo pripeljali 50 z dragimi kamni posutih skonov. Že zdaj se pripravljajo cele čete detektivov, da bodo čuvali dragocene živali in njih bogati tovor.

Maharadža iz Benaresa pripelje mimo drugega s seboj zelo slovitoga fakirja. Maharadža iz Barode bo pri svečanostih nosil največji brijant sveta, ki ga po pomembnosti prekaša samo Kohinoor, slovit svetovna zvezda Indije. Nizam iz Haidarabada bo na svojem turbanu prvokrat nosil tajnstveni dragulj, ki ga sme po starodavnemu sporočilu nositi samo najbogatejši človek na svetu in ga bodo to pot prvokrat gledale »posvetne oči«. Zdaj počiva kot prava svetinja v skrivnostni zakladnici indskega vladarja.

Čuden instrument

ki mu je narava sama doočila obliko trombente

Templjanje čevljev — šolski predmet

Samo za enkrat ne v Ameriki. Tam čevljarjev skoraj ni. Ko American čevlje strga, si kupi nove. Če pa že hoče imeti nove podplate, gre v trgovino, kupi že vrezane podplate in pete številka toliko in toliko, kakor pri nas podpetnike, pa si jih pribije sam. Ampak v deželah, ki niso tako napredne kakor Amerika, je za to reč pač treba čevljarja. Tako tudi na Angleškem, kjer so zdaj vpeljali templjanje čevljev kot učni predmet v nekaterih šolah. Tod se otroci uče mimo običajnih učnih predmetov celo množino znanja o usnjah, kako se izdeluje, podeluje, barva itd., povrhu pa še, kako človek lahko sam strokovnjaško popravi čevlje.

Učenci delajo to z veliko vnemo ali pri delovnem poduku v šoli ali pa doma z orodjem, ki so jim ga starši kupili. Saj so vprav starši lahko najbolj zadovoljni, da imajo čevljarčiča pri hiši, ki zna tako delo brez posebnih stroškov. Pri tem pa se je pojavila neka druga okolnost, ki ni v učnem predmetu. Angleži so znani, da imajo dobršno mero trgovskega duha. Ne le odrasli! In našli so se učenci teh šol, ki kupujejo stare čevlje, jih popravijo in — prodajajo z dobičkom. In tako se je zgodilo, da so angleški čevljarji mojstri javno nastopili zoper — šušmarstvo šolskih otrok!

Smrtna nesreča ameriške letalke

Znamenita ameriška letalka Frances H. Marsalis, ki je v zadnjem decembru vzdržala v zraku 9 dni, 21 ur in 42 minut, se je smrtno ponesrečila

Novo plemstvo v Rusiji

se uvaja zadnje čase. Novi plemiči, ki dobivajo uradni naziv »plemiči naše zemlje«, morejo postati samo osebe, ki so se izkazale z osebnim delom. Eden najbolj znanih novih plemičev je rudar Nikita Izotov. Ta novi plemički naziv pa ni samo počaščenje, temveč dobiva tak plemič tudi najboljše stanovanje, brezplačno vožnjo po železnici in mnogo drugih ugodnosti. Naslov je samo oseben in ni deden.

Sestavi se iz posameznih delov, ki so jih vili ali drugače izvršili v tovarni in se na stavbnem prostoru samo zlagajo. To gre silno hitro. Sestnadstropna hiša je na ta način lahko docela dovršena za takojšnjo uporabo prej kakor v treh tednih. Pa še eno prednost je omeniti: če gospodarju ni kraj všeč ali se je kakorkoli premislil, se hiša spet lahko razstavi in se spet zgradi na drugem kraju.

Ameriška policija

Moderna oprema ameriškega stražnika pač ni praktična v evropskem smislu

Neznani dragi kamni padajo z neba

Neki angleški raziskovalec je nedavno prinesel s svoje ekspedicije po Egiptu in okolici med drugimi redkostmi tudi čudne drage kamne, ki jih je bil našel, a jih ni mogel prepoznati. V Londonu jih je pokazal raznim strokovnjakom s prošnjo, da bi mu povedali, kakšni kamni so to. Toda vsak mu je priznal, da takih kamnov še nikoli ni videl. Znanstvenikom so docela nepoznani. Tudi se ne ve, odkod so. Nekateri učenjaki trdijo, da morajo biti kozmičnega izvora, to je, da so padli z drugih planetov na našo zemljo.

Ljenci — »Dajte mi denarja« — »Natec — »Na svidenje« — »Na svidenje«. — In konec. Saj vem, da vas kakor mene Lazutkin in »Kolo življenja« strašno malo brigata. Čemu potem vsa ta komedija?

— Oprostite, toda jaz prav dobro vem, kaj zahtevata vljudnost in olika — je temno zagodrnjal. — Po vašem nasvetu si nikakor nočem izposojati denarja. Nikoli nisem bil pijavka. Kar pa se ostalega tiče, po vsem tem, kar se je danes med nama zgodilo, nimava midva ničesar več govoriti! Pozdravljeni! Za vedno.

Tako sem ob treh popoldne izgubil prijatelja.

Zvečer sem šel k neki dami, ki mi je močno ugajala, pa tud ona ni nasproti meni zatajevala simpatij. (»Pridite česte! Z vami je tako prijetno!«)

Sedela sva na divanu, tesno drug ob drugem. Gledal sem njen beli vrat, njen vitki hrbet, njene krasne, kakor češnje rdeče ustnice, ona pa je opazovala moja široka ramena in moje ustnice. V meni je žgala blazna želja, da bi jo poljubil, a ona je (o tem sem bil prepričan) prav tako hrepenela, nasloniti svojo glavo na moje prsi in se s svojimi ustnicami prižeti k mojim.

Medtem pa je govorila:

— Hotela sem iti k premieri »Kolesa življenja«, pa nisem utegnula. Ali je dobra stvar?

— Dobra, — sem odgovoril z vzdihom, — toda jaz je nisem videl. Lazutkin jo je videl. A propos! Ali poznate Lazutkina? Povsem se je izgubil.

— Trudno je odvrnila oči z mojega obraza, šla z roko preko čela in rekla:

— Da... Lazutkin... »Kolo življenja«... Pa tega-le... Pjatkina kaj srečuje?

— Trikrat in potem še dvakrat... Lazutkin pa samo z damami pohaja. Danes ena, jutri druga. Poljubil vas bom na ustnice...

— Kaaaaj?!

— Tako pravi Lazutkin svojim damam.

— A—a...

Umolknila je, toda zdelo se mi je, da berem njene misli iz oči: »Kaj mi mar Lazutkin s svojimi damami. Mar bi me poljubil, ti, zaklad moj zlati!«

— Dobro, — sem pritrdil.

— Kaj dobro?

— Poljubim vas.

Pograbil sem jo in jo krepko in toplo priželi k sebi.

Zacivilila je kakor vrabec v pesti, se iztrgala in rdeča v obraz z bliskajočimi očmi, liki dva diamanta, rekla z glasom:

ki se je dušil od togote:

— Taka nesramnost! Vi ste se preveč spozabili. Ven pojditte...

— Moj bog! — sem dejal ves zmeden. — Saj se vendar ves svet poljublja drug z drugim. Zakaj bi se midva ne smela! Saj vendar drug drugemu ugajava.

— Za vsako stvar mora biti nekaj prehod in za vsako stvar je svoje mesto. In sploh, midva se vendar poznava komaj poldrugi mesec! Nisem navajena tega, da bi me nekdo kar na enkrat tebi nič meni nič objemal in poljubljal. Pojdite, prosim!

Tako sem izgubil med deveto in poldeseto uro ljubljeno ženo.

Otdod sem šel v nekaj varjete s kakimi desetimi pevskimi in plesnimi točkami. Vse je bilo obupno, bedasto in diletantsko; cvileče so peli, odvratno plesali, dvigali noge do nosu.

Nu, vendar — kot osma točka — je nastopilo krasno dekle s polnimi prsi, z gibkimi belimi golimi rokami in globokim dekoltéjem. Nekaj je bilo v njenem veselem licu in smejočih se očeh, kar me je privlačevalo k njej...

Gledalci so besno zaploskali, očividno je bila njihova ljubljenska. Orkester je zaigral predigo neke chansons; pevec je odprl ustnice in spustil kakih

deset neverjetno nepravilnih tonov:

— Mati mi je gosli podarila... In umolknila je.

Nasmehnila se je in zaprosila:

— Zaigrajte še enkrat riturnel.

Orkester je zaigral.

Ona je molčala, se čarobno nasmehnila, mahnila brezskrbno z rokami, blizala se k robu odra, se prijazno naklonila publiki in rekla:

— Dovolite gospoda, naj bom nekaj trenutkov z vami povsem odkritosrčna, čeprav to v chantantu ni običaj... No, kakšna pevka sem jaz? Glas imam kakor bi kokoši drli. In mati mi ni podarila nikakih gosli. Mislite li vi, da jaz verjamem, da ugaja moje petje? In da vas besede te pesmi samo za trenutek zanimajo? Ali ste zato prišli sem? Niste!... Čemu naj vas potem še dalje mučim: glas ne pomeni nič, melodija še manj in besede so neumne. Čemu tedaj me pevke to delamo? Čemu vse to ničvredno petje in plesanje? Namen tega početja, gospoda, je enostavno ta, da se vam pokažemo, da bi mogli videti naše telo, naše lice in našo postavo. Čemu naj torej igram z vami komedijo?! Niti »albuma« niti »gosli« mi ni mati podarila — ali slišite? Jaz sem enostavno lepo dekle, ki ne zna ničesar delati, ki ničesar ne razume, ki je brez slehernega talenta. Čemu stojim sedaj pred

vami tu na sceni? Zelo enostavno. Glejte — tu so moje roke — oglejte si jih. Lepe so, kajne? Nič jim ni reči. In tu so jamice na lakteh. In grudi? Lepe grudi, kaj, vredne so greha! Plesati jaz prav tako ne znam, zato vam pokažem noge kar tako, brez plesanja. Glejte! Ali niso lepe? Tanke nogavice jih objemajo dovolj nežno, kaj ne? Vidite tu je leva, tu desna. Pazite, da jih ne zamenjate. Ali bo dovolj?! Tu pogledite je tilnik in tu hrbet. Hudo sem se dekoltirala, da bi odškodovala za chansone o maminih goslih... Ali ste si dobro ogledali? Sem preprosto, navadno dekle, brez glasu, talenta in brez predskokov. Vidite, kako lahko je z menoj. Razgovorila sem se enkrat z vami po svoji duši, dragi moji, in orkester se je tudi oddahnil. Zdaj se pojdem preobleči, in morda me bo kdo od vas povabil na večerjo!

Planil sem s svojega stola in navdušeno zakričal:

»Jaz vas vabim!«

Dobrodušno se je nasmejala.

— No, vidite, kakšen šumen uspeh!

Takoj pridem. Dovolj sem se naklepetala z vami, gospoda. Na svidenje, ljubčki moji, jutri!

To noč sem našel to, kar sem bil izgubil čez dan: dekle in prijatelja.

(Is knjige: Odkrit na kopriyah.)

Sportna nedelja V Zagrebu ni točk za Ljubljano

Včeraj je Ilirija proti Haški izgubila z 0:3 — Zmaga domačih je bila kljub slabemu sodniku zaslužena

Ljubljana, 19. avgusta. Državno prvenstveno kolo se je spet zakukalo za osem važnih tekem, med katerimi so bile nekatere odločilnega pomena za številne kandidate. Tudi ta nedelja je — kakor vsaka — prinesla več presenečenj in povrh tega še dva visoka precej hazenska rezultata v Beogradu. Presenetljivi so dalje rezultati v usodno škodo Hajduka v Sarajevu, ki je z dveh tekem rešil samo eno točko, in pa neodločen rezultat bivšega državnega prvaka Concordije v Osijeku. Tudi zmaga BSK v Apatinu ni prevec pričakovana.

V naši skupini je morala danes »po košanju v Zagrebu naša Ilirija. Mnogo jih ni bilo, ki so gojili za ta njen nastop posebne nade, toda prav na tistem pa so se vsi njeni številni prijatelji le tolažili, da je žoga kon-

čno le okrogla in presenečenja niso nikoli izključena. Prve nekontrolirane govornice po Ljubljani so tudi že vedele povedati o takšnem presenečenju v korist Ilirije. Resnica pa je bila drugačna! Kakor že tolikokrat na zagrebških tleh, je tudi danes Ilirija pustila tamkaj dve važni točki, pomagala s tem Hašku do vodstva v tabeli naše skupine, sebi pa porušila skoraj zadnje mostove, da bi morda le še prišla v poštev za ožje tekmovanje. Možnosti so še različne, toda pot do tja je zmerom bolj strma...

Po današnjem koš je slika prvenstvene tabele v naši skupini naslednja:

Hašk	4	3	0	1	7:4	6
Primorje	2	2	0	0	5:2	4
Ilirija	4	1	0	3	4:7	2
Gradjanski	2	0	0	2	0:3	0

Hašk : Ilirija 3:0 (1:0)

Zagreb, 19. avgusta. Poraz Ilirije na lastnih tleh v Ljubljani je bil menda največ kriv, da je bil obisk današnje prvenstvene tekme s Haškom na njegovih tleh precej šibak in ni bilo na igrišču niti 2000 ljudi. Kakršn je bil obisk, taka je bila v splošnem tudi igra, razen prav zadnjega dela, v katerem je vsaj Hašk pokazal nekaj boljših potez in do- brih kombinacij.

Hašk je nastopil v deloma spremenjeni postavi, kar pa nikakor ne bi mogel biti pravi razlog za njegovo slabšo igro. Zdi se, da je enajstoričar sploh precej iz forme in je prav za prav manj umljivo, da kljub temu še tako krepko vodi v svoji skupini.

Ilirija se je predstavila kot ambiciozno moštvo, ki je zaigralo z velikim elanom in požrtnostjo, kar je bilo vseh tudi občinstvu. Na drugi strani pa je bolehalo na pomanjkanju tehničnega znanja in povezanosti, tako da je bil njen poraz — čeprav je po nepristranskih očividnih ugotovitvah, da je sarajevski sodnik Šarenac zakrivil nekaj hudih pogrešk v njeno škodo — skorajda zaslužen. V moštvo sta predvsem ugačala oba odločna branilca in srednji napadalec Šlaper, prav dober pa je bil tudi Pfeifer na levem krilu.

Prvi polčas je potekel brez kakršnih kombinacij in brez sistema, posebno pa brez lepote za oko. Iliriji so se borili z elanom, Hašk pa ni pokazal niti tega. Edini gol tega polčasa je zabil Slivak po prestrgo prisojenem prostem udarcu proti Iliriji.

V drugem polčasu sta obe moštvi zaigrali nekoliko boljše. Hašk je dosegel v 9. min. po Leinertu in v 30. min. po Medarčiču še dva gola, med tem ko sodnik ni prisodil Iliriji enega rednega gola. Splošno mnenje je, da je Hašk zmagal zaslužen, dasi je sodnik Šarenac precej grešil v škodo Ilirije.

Sašk : Hajduk 3:2 (1:1)

Sarajevo, 18. avgusta. Prva prvenstvena tekma na dvodnev- nem gostovanju Hajduka v Sarajevu, proti domačemu Sašku, se je končala s pre- senenečenjem in zmago domačih. Hajduk je bil sprva v premoči in je tudi v 11. min. dosegel vodstvo. Sašk si je nato kmalu opomogel in v 25. min. izravnal igro. Po odmoru je bil Sašk spet v napadu in nje- gov najvernejši igralec Götz zabije že v 2. min. drugi gol za domače. Nekaj mi- nut kasneje povisa levo krilo na 3:1. Re- zultat bi bil ostal nespremenjen, če ne bi bili po sodnikovem spregledu offside ostali na mestih vsi igralci pred Saškovim go- lom, tako da je Lemešič zabil drugi gol za goste. Do konca je bila ogrožena borba za izravnanje, toda Hajduk ni imel prave prodorne sile. Sašk je zmago zaslužil.

Bask : SSK 9:2 (1:2)

Beograd, 19. avgusta. Na igrišču Jugoslavije sta bili danes pred 2500 gledalci odigrani dve državni prven- stveni tekmi, ki sta jih beograjski moštvi obe z visoko razliko odločili zase.

V tekmi proti enajstoričar iz Skopja je Bask dosegel kmalu vodstvo, toda Skop- ljanci so izrabili dva prodora in dosegli prvi polčas razmerje 2:1 zase, dasi so sicer igrali popolnoma podrejeno vlogo. V drugem pol- času je nato prišla njihova tragedija. Bask

je prevzel inicijativo popolnoma v svoje ro- ke in je posebno proti koncu polčasa kar po vrsti »ošiljal žoge v mrežo.

Jugoslavija : ZSK 14:0 (5:0)

Tudi druga prvenstvena tekma na terenu Jugoslavije se je končala s hazenskim re- zultatom za nasprotnika iz Velikega Becke- reka. Gostje so se za silo držali v prvem polčasu, po odmoru pa so popolnoma pod- legli sijajno razpoloženemu in tudi srečnemu napadu Jugoslavije. Zaradi slabe igre na- sprotnika pa tudi igra Jugoslavije ni bila na oni višini kakor preteklo nedeljo proti Voj- vodini.

Tekmo je sodil g. Kniffer iz Osijeka

Ostali izidi

Apatin: BSK : Tri zvezde 3:2.

Osijek: Concordia : Hajduk (O) 0:0!

0:0!

Sarajevo: Slavija (S) : Hajduk 0:0!

Niš: Gradjanski:Sparta (Zemun) 4:2.

4:2.

Trening domačih

Primorje : reprezentanca Ljubljane 5:1 (2:0)

Gledalcev 300, sodnik g. Kušar, postave: Primorje: Starec, Hassl, Bertonec I., Zemljak, Slamič, Boncelj, Šlamberger, Makovec, Bertonec II., Jež, Zemljčič; reprezentanca Ljubljane: Bunc, Marchioti, Kobal (vsi Slovan), Zemljak (Svoboda), Zagar, Katavič (oba Grafika), Tuma (Slo- van), Brodnik (Hermes), Gerjol (Slovan), Battelino (Reka), Zavrli (Mars).

Tekma je bila odigrana v živahnem tempu, ki so ga v svoji vniemi diktorali reprezentanti Ljubljane, igralci drugoraz- rednih ljubljanskih klubov razen Ilirije, ki je imela nastop proti Hašku v Zagre- bu, in Hermesa. Edini član Hermesa Brod- nik pa je bil daleč najboljši igralec repre- zentance. Drugorazredni so pokazali, da razpolagajo z odličnim materialom, ki je enakovreden onemu naših vodilnih. Razen že omenjenega Brodnika bi morali omeni- ti vratarja Bunca, ki je obranil mnogo pla- siranih strel in z veliko prisebnostjo re- šil marsikatero nevarno situacijo v gnečah. Desno krilo Tuma ter leva stran Katavič Zavrli, zlasti potem, ko je Katavič prešel na krilo, Zavrli pa na svoje staro mesto pomagata, so diktorali živahen tempo in s tem povlekli vso enajstoričico do hitre, dobre kombinacijske in skoraj lihaša ena- kovredne igre. Tudi oba branilca sta uspešno razbijala premišljeno kombinaci- jo napadalnega tria lihaša, nista pa zlasti v prvem polčasu našla prave opore v des- nem krilu Zemljaku, tako da so najbolji nevarni napadi prihajali z leve strani. Mo- štvu Primorja je v momentih predvedlo dobro igro z lepimi kombinacijskimi po- zetami, prav tako je v etapah krepko za- igralo, po večini pa se je kazalo v ležer- nem stilu, kar so s svojo igro potrdili zlasti Jež, Zemljak in Makovec, večkrat tudi Slamič. Seveda pri tem ni šlo kot bi bilo treba, kar gre posebno na rovaš ležer- nosti in še nesigurni ter netočni igri Šlambergerja, Hassla in Zemljčiča. Polnovredni igralci so pa bili Bertonec I., Boncelj in Bertonec II. Starec je ubranil nekaj lepih stvari, na dobljenem голу pa deli krivdo z obema branilcem a enako.

Dva gola sta padla iz enajstmetrovk; zlasti drugo je sodnik, ki se je v mnogih primerih pridružil tempu igre, dosodil prestrgo.

Gradčani v Mariboru

SK Südbahn (Gradec) : Zelezničar 4:2 (2:1)

Maribor, 19. avgusta.

Na igrišču Zelezničarja je bila popoldne prijateljska nogometna tekma med graškim Südbahnom in domačimi Zelezničarji. Ker se je pričakovala dobra in zanimiva igra, se je zbralo na igrišču do 500 gledalcev, med njimi precej Gradčanov.

Gostje so v polni meri opravičili svoj sloves. Pripeljali so s seboj dobro razvito enajstoričico, ki je tudi tehnično na precejš- nji višini. Vsi deli moštva so izenačeni, posebno pažno pa zaslužijo zaradi svoje preudarne in smiselne igre vratar, srednji krilec in leva zveza. Strelcev v napadu ni- majno, zato pa znajo izrabiti vsako zrelo situacijo, kar jim je tudi vrglo štiri gole. Zelezničarji za nasprotnikom niso prav nič zaostajali. Če ne bi bili imeli smole in bi bil napad nekoliko bolj prisoben, bi bi-

Ilirija — državni prvak v skokih

Na dvodnevni tekmi v skokih si je Ilirija v Karlovcu kljub pristranski pu- bliki in slabim sodnikom priborila državno prvenstvo v skokih seniorjev in ju- niorjev

Karlovec, 19. avgusta.

Drugi dan skakalnih tekem za držav- no prvenstvo je dal naslednje rezultate: Juniorji, skoki z deske: 1. Zihel (Il.) 62.44; 2. Pogačnik (Il.) 40.88; 3. Sega (Il.) 37.52; 4. Ilipašič (KSU) 34.28; 5. Kohn (KSU) 33.24.

Končno stanje točk v skokih juniorjev:

1. Ilirija 39, 2. KSU 18 točk.

S tem je Ilirija (Ljubljana) postala državni prvak v skokih juniorjev.

Nato se je razvijal dalje spored za točke seniorjev, in sicer:

Seniorje z deske: 1. Paumgarten (Il.) 47.28. Startala je sama brez konkurence.

Točke za skoke seniorjev: Ilirija 47, KSU 10.

Seniorji s stolpa: 1. Grlič (KSU) 104.12; 2. Zihel (Il.) 102.28; 3. Strnad (Il.) 76.72.

Končno stanje točk v skokih seniorjev:

1. Ilirija 60, 2. KSU 23 točk.

S tem je Ilirija (Ljubljana) postala državni prvak v skokih seniorjev.

Pripomniti je treba, da so morali tekmovalci Ilirije tudi danes nastopiti pred zelo pristranskim občinstvom — kakor je v Karlovcu že tradicionalna stvar — in trpeti zaradi slabih sodniških odločitev, kar je stalo Ziherti tudi prvo mesto v skokih s stolpa.

Nekaj komentarjev o organizaciji in poteku karlovske prireditve bomo še objavili.

Izbirni mitingi za balkanijado

Nov svetovni in jugoslovanski rekord v metu diska po helenskem stilu: dr. Narančič in Kleut 40.37 m.

Po nalogu saveza in v prisotnosti nje- govega posebnega delegata (saj imamo v Ljubljani tudi saveznega odbornika!) je Krevs včeraj v Ljubljani absolviral izbir- ni tek na 1500 m in se je kljub temu, da je preko 700 m proge tekel sam, odrezal izborno in dosegel svoj najboljši čas v življenju, 4:12.7 min., ki zaostaja samo 1.7 sek. za drž. rekordom. Pokazal je, da je v odlični kondiciji ter bo steber naše repre- zentance v tekih na 800 m, 1500 m in 5000 metrov.

Zurda (Primorje) je absolviral izbirni tek na 400 m v spremstvu Zorže Aleša in dosegel čas 54.9 sek. Vidi se, da je po Bu- karešti znatno popustil. Kje so vzroki nje- govega nazadovanja v formi, ki ni prevec treniral? Zaradi slabega časa je definitiv- no izpadel iz kombinacije za reprezentanco.

V Mariboru

Na igrišču Zelezničarja je bil včeraj izbirni tek na 10 km med Zelezničarjem Starmanom in Maratoncem Kanglerjem. Zmagal je Starman v času 35:55, kangler je zaostal za njim za 6 sekund in dosegel 36:01. Starman pride torej v poštev za balkanske igre, dasi po doseženem času ni baš pravi vrstnik naših in balkanskih naj- boljših.

V Zagrebu:

Včeraj je bila v Zagrebu po nalogu JLAS vrsta izbirnih mitingov v raznih lahkoatletskih disciplinah med kandidati, ki so prišli »o zje volitve« za sestavo na- še reprezentance za balkanske igre. Senza-

ci lahko zmagali s precejšnjo razliko golov. Če bi... Izpustili pa so marsikatero ugod- no priložnost, vratar gostov pa je imel tudi svoj del sreče in tako je ostalo pri pora- zu. Napad je lepo prihajal na nasprotno stran, v krilski vrsti pa se je najbolj od- likoval neumorni Franček. Kot celota je moštvo pokazalo, da se je od zadnjih tek- kem močno popravilo.

Nogomet v Celju

Rapid (Maribor) : Atletik SK 3:3 (2:2)

Celje, 19. avgusta.

Danes popoldne je bila na igrišču pri Skalni kleti prijateljska tekma med mari- borskim Rapidom in domačimi Atletiki, ki je ostala neodločena. Rezultat ustreza po- teku igre. Tekma je bila precej živahna, toda nobeno moštvo ni nudilo posebno učinkovite igre. Rapid je že vodil z 2:0, pa je pozneje popustil. Nekateri Rapidovi igralci so se vedli precej nedisciplinirano. Atletiki so igrali predvsem požrtnovalno in so bili odločnejši pred golom kot na- sprotnik. Tekmo je sodil g. Seitl objek- tivno. Gledalcev je bilo okoli 250.

★

Poraz naše vojaške nogometne repre- zentance v Bukarešti. Včeraj je naša vo- jaška nogometna reprezentanca odigrala na stadionu Onefa prvo nogometno tekmo proti Češkoslovaški, ki jo je z visoko raz- liko 6:1 odločila boljša češkoslovaška enajstoričica v svojo korist.

Slavnostna otvoritev mostu na Mariborski otok

Maribor, 19. avgusta.

Danes se je vse mestno življenje pri- čelo že v zgodnjih jutranjih urah seliti na Mariborski otok. Z zelenjem in zastavicami okrašeni avtobusi so prevozili že v do- poldanskih urah do tisoč ljudi na otok. Zjutraj ob 8. je bila slovesna blagoslovitev novega železnega mostu, ki je veljal okrog milijon dinarjev. Most je blagoslovil stolni župnik msgr. Humek, slavnosti pa so pri- sostvovali poleg mestnega župana dr. Li- polda tudi sreski načelnik dr. Senekovič, šef mestne policije Radosevič, narodni po- slanec dr. Pivko, zastopnik komandanta mesta polkovnik Čakovski, komandant 45. pehotnega polka polkovnik Glišič in drugi predstavniki oblasti, raznih korpo- racij ter okoliških občin.

Mestni župan dr. Lipoid je imel pri otvoritvi novega mostu pomemben nago- vor, v katerem je naglašal kako važna pridobitev je kopalnice na Mariborskem otoku tudi za vso njegovo okolico. Kamni- ški župan Lavrenčič se je zahalil, narodni občini mariborski in naglasil, da bo imela od nove pridobitve precejšnje koristi tudi okoliška občina Kamnica. Pri tem je po- udarjal potrebo čim tesnejšega sodelova- nja med mestno občino ter okoliškimi ob- cinami.

Zivljenje na Mariborskem otoku je bilo vse dan do večera v znamenju sporta, o čemer poročamo na drugem mestu. Zvečer je bila takozvana bengalska noč, katere se je udeležilo okrog 8000 ljudi. Veselo razpoloženje je trajalo precej dolgo.

Novo letalsko pristajališče na Atlantiku

Berlin, 19. avgusta. AA. »Deutsche Luft-

hanse« javlja, da je končana preureditev mornarne ladje »Schwabensland«, ki bo slu- žila kot postajališče letal za pisemsko po- što iz Nemčije v Južno Ameriko. Poizkusi bodo v kratkem v Severnem morju. »Schwa- bensland« ima 8188 ton in 2 motorja po 1800 konjskih sil. Prvo letalsko postajališče je na parniku »Westfalen«, ki že stoji sredi Atlantskega oceana. Družba je letos priredila 22 poštinih poletov čez južni Atlantik. Vasko letalo je prepeljalo okrog 20.000 pi- sam.

Se ena zmaga Jugoslavije v Magdeburgu

Pariz, 18. avgusta. AA. Iz Magdeburga poročajo, da je Jugoslavija po sijajni igri premagala Španijo s 3:2. Madžarska je premagala Nemčijo s 4:1.

Eksplozija na francoskem parniku

Marseille, 18. avgusta. AA. Danes po- polne je eksplodiral kotel na parniku »Rolleon«. Trije mornarji so ubiti, več drugih ranjenih.

Letalski manevri nad Parizom

Pariz, 18. avgusta. Č. V kratkem se bo do okrog Pariza vršile prve letalske voje- valne na 100 letal. Vojne vaje bo vodil letalskim napadom. Pri vajah bo sodelo- valo nad 100 letal. Vojne ladje bo vodil general Duchene, inspektor francoske na- rodne obrambe proti letalskim napadom.

400 letnica odkritja Kanade

Pariz, 18. avgusta. AA. Francosko od- poslanstvo, ki se udeleži proslave 400 let- nice, odkar je Francoz Jacques Cartier odkril Kanado, bo vodil minister za grad- nje Flandin. Odposlanstvo je z ministrom odpotovalo v Kanado davi ob 8.20. Odpo- slanstvo šteje 600 oseb.

Mednarodni cestni kongres v Nemčiji

Berlin, 19. avgusta. Č. V Monakovem se bo 3. septembra pričel VII. mednarodni cestni kongres pod pokroviteljstvom Dru- štva narodov. Na kongresu bodo sodelovali zastopniki 58 držav. Predsedoval bo fran- coski senator Albert Machieu. Kongres bo slovesno otvorjen istočasno s cestno raz- stavo. Formalno bo zaključen v Berlinu šest dni kasneje s slavnostno sejo, ki bo v Krollovi operi v prisotnosti Hitlerja in drugih predstavnikov narodno-socialistič- nega režima.

Iz morja dvignjeni zaklad zlata

London, 17. avgusta. Č. Po treh mesecih neumornega dela na samotni obali Done- gal na Irskem so v globini kakih 30 m pod morskjo gladino izsledili zalogo zlata v parniku »Lavrentice«, ki so ga med sve- tovnjo vojno potopile nemške podmornice in ki je bil last podjetja White Star Line. Listi so objavili vest o tem dogodku kot pravo senzacijo, ne vedo pa povedati ni- česar o vrednosti zaklada. Okrog polnoči so natovorili zlato na poseben parnik, ki je takoj odbrzel v Liverpool. Zlato bo izro- čeno angleški Narodni banki.

Pavla Jesih-Joza Ravnik:

Severna stena Travnika (2379 m)

11.—12. avgusta 1932 Prvenstvena! Vročega dne v avgustu je sopihal popo- danski vlah na Gorensko, se ustavljal, ka- kor bi mu zmanjkovalo sape, zdihoval in nato zopet leno nadaljeval pot, potr- pežljivo vdan v neljubno usodo. Tako se nama je zdelo, ko sva se v popolni apatiji zleknila na sedeže in brezizrazno strmela skozi okno na brzojavne drogeve, ki so hi- teli mimo. Le od časa do časa se je v duhu pred očmi zablistel nekaj belega, ogrom- nega, močnega, a takoj zopet usasnilo: »Severna stena Travnika!« — Pa soet: brzojavni drogevi, hiše, drevice...

Tam nekje na Jesenicah pa sva se ven- darje vrnjavala in se najprej odločila, da še enkrat pregledava optnike ter primer- no porazdeljiva brašno, ki sva ga doma v zadnjem trenutku zmetala skupaj. — Vse v redu! Vrv, gladiava, klini... »Oh!« Joža poskoči, obstoji in onemi kakor Lotova žena V duhu — samo v duhu — vidi svoje plezalnike varno spravljene doma v sobi; da, tam na tleh ob omari... Polez prej- dnja, obrabljena vrvi... »Kaj sedaj?« Zad- nja rešilna bilka. »Pavla, prosim, daj moje plezalnike, ki si jih zadnjič pomotoma vze- la s seboj, v moj optnik!«... Dvoje vpra- šujočih oči??, besede v zrak, ki je po- stal od trenutka do trenutka bolj dušek. Presenečen obraz: »Jaz jih vendar nimam! Saj si jih ti obdržal, ko si ostal sam v

Martuljku!« Točna resnica! Dvoje možgan ubijbije: »Kaj sedaj?« — Da bi se vrnila v Ljubljano, prepozno; morda bi kdo na Jesenicah ali v Mojstrani... Ha, jo že ima- va: Stane ima dvoje plezalnike v Martulj- ku! Brž na postaji dol, pa hajd k seni- kom v »artuljek. Pavla pa sama z nahrbit- niki v Tamar. Res. Ponoči primaha za njo še Joža seveda — praznih rok, ker je pre- dolgih nog: je pač križ, stlačiti noko šte- vilko 42 v plezalnik številko 40 ali še manj. Junaško sva prenesla ta udarec; pustila sva nekaj stvari v Tamarju in se še isto noč spotikala med koreninami po poti na- zaj proti Ratečam.

V srebrni mesečini se nama je z nedo- stopnim kraljevskim dostojanstvom nasmi- hala travniška stena... Prenočila sva pod prvim kozolcem v Pla- nici poleg kolodvora, v starem razrtem košu gnojnega voka, na prišči senu, da bi naju zbudil vlah, ki pripiska na vse zo- daj na postajo. Zbudil naju je skoraj isto- časno vedno bolj rezek mraz, takoj nato pozdravilo piskanje lokomotive.

Skozi okno v vaku sva se še enkrat ozri- la nazaj. — Da naju vsaj malo tolažijo, se je travniška stena prizanesljivo zavila v siv, pust plašč...

10. VIII. smo se vrnili štirje. Bruno je šel iz Planice na Sleme, da poslika še

zadnje motive, ki so se mu doslej izkika- li. Stane pa nama je nesel okovanke na vrh Travnika, jih skrbno založil s kame- njem in prostor označil z rdečim papir- jem... Ko sva drugi dan izstopila iz stene nikakor ni bilo težko najti prostor s kv- edrovi; kajti obkrožalo ga je kolo trentskih »beke«, ki so strmele v rdeča znamenja. Ve- sela sva se polastila najlne lastnine in sla- vila Stanetovo modrost. »Beke« sva soto- lažila s kruhom, ki pa ni zadostoval. Po- jedle so povrhu — očitno s tekomo — ves markajski papir.

Iz Tamarja po poti na Sleme do prve gra- pe na desni. Po tej desno na greben, dalje po skrotju v žleb in čez strm, s travo po- rasel skok v hodorunsko struko. V njej dalje ter po strmem prođu desno na pora- sel greben pod steno.

Vstop v steno po razčlenjenem pečevju na grebenček in strmo navzgor do odkr- njenege ojavana (krušljivo). Nato levo (oko- li 2 m) in po odprti, gladki gagarji (klini) ob ogromni pečini iz žive skale (desno od pečine markantna gladka peč) na greben- ček in na desno navzgor na krmoljo, obda- no od dveh stolpičev. Po razčlenjenem gre- benu dalje navzgor na pekaro razbito gla- vo. Po ozkem, krušljivem grebenčku v krušljivo steno in desno pod rušjem v ste- no na krmoljo (možje) v višini dveh me- cesnov na levi strani žleba, ki se vleče po- ševno navzgor z desne proti levi in je več- krat prekinitven z navpičnimi, izpranimi in gladkimi skoki.

Naprej po grebenu (na levi, orogr. desni strani omenjenega žleba, vidnega iz doline) ter dalje do rjave prevese. Pod njo desno v navpično poklino z neznatno tendenco proti desni. Po njej čez dve izredno težki prevesi do navpičnega mesta, preko kate- rega prideš samo s pomočjo edinega oprimka iz ostre žive skale (skrajno težko). Od tu nekoliko desno preko prevese (pod njo sva pustila klin s karabinarjem), mimo prevese črne vdolbinice do malega stojiš- ča. (Preko prevese in vdolbinice prideš zopet samo s pomočjo drugega ostrega oprimka iz žive skale). S stojišča prestop desno na ozko, nazven visečo gredo, pora- slo s travo.

Čez prevesen, gladek skok na položnej- ši, razrit teren in po njem desno v žleb. V njem nekaj metrov lahko, nato čez 15 m visoč preveso v žlebu, izprano od snega (klini!) v kotojanje. Dalje čez gladek skok (3 m) in gladko preveso v prodnato koto- janje.

Nato dalje navzgor v žlebu, ki pa se kmalu razcepi v dva rokava. Po desnem (rdeč, krušljiv) ob oknu (žleb zgoraj za- prt, tako da tvori nekako omar, preduh) desno navzgor na krušljiv grebenček. Po polci levo in po razčlenjenem, strmem te- renu na stojišče. Nato v poč med steno in odkrhanjeno lusko. Na lusko, s nje prestop v steno ter čez nekaj krušljivih skokov na poličko in do nje desno na greben.

(Bivak, možje!) Od tu zopet levo v strm, razčlenjen to-

ren do gladkega bolvana. Desno ob njem navzgor na poličko in strmo naprej v kruš- livj kamni; iz njega prečnica v desno, nato navzgor na greben, ki se tu nekoliko polo- ži. Čez bolvane in pečine nekoliko proti le- vi navzgor do velikega, čez sredo prepoče- nega bolvana. Naprej čez razčlenjena me- sta in prevese skoke na visečo, zametano gredino do gladkega bolvana. Čezenj v dol- go, gladko in mestoma mokro zagato. Iz- stop iz nje levo preko velike krušljive in skrajno težavne prevese (klini). Čez gladko pečino na krmoljo, z nje v žleb (podaljšek zagate) in po strmem razrtem terenu (40 metrov) na visečo gladko ploščo. Po njej desno v stran, prevesen teren, nato v glad- ko zagato; prečnica v desno in dalje v za- gati navzgor. Iz zagate krušljiva prečnica (polička, prekrita s preveso žmulo) v levo in po gladki plošči na drugo nazven vise- čo ploščo. Z nje na vrh stene in po grebu- nu na vrh Travnika.

Cisti čas plezanja okoli 14 ur.

Med plezanjem sva ugotovila, da je dru- ga polovica zapadne smeri (Tschada) v knjigi »Naš alpinizem« napačno zazna- vana, ker bi bil izstop, vrisan v sicali, naj- brž neprehoden in ne, kakor je razvidno iz popisa, lahek. Smer bo prešla preko pro- stranega pridreča v steni desno v žleb, po njem na rob stene in po grebenu na vrh. (Iz jubilejne številke »Planinskega Vestnika«)

TEDEN DNI FILMA

Kako filmajo v Pragi

Smrtna nesreča pri filmskem delu

Praga, 18. avgusta.

Šučaj me je seznanil s filmskim režiserjem gospodom Mac Fričem. S svojimi družinami smo ga obiskali v njegovem ateljeju na Barrandovem kraju. Barrandov se imenuje naselbina na skalnatem južnem griču Prage, kamor pelje od zadnje postaje električne železnice na Smihovem krasna asfaltirana cesta, ki se vije v položnih serpentinah prav na vrh kakih 450 m visokega griča, kjer stoji filmski atelje češke države. Sredi griča je veličanska kavarna in restavracija, opremljena z vsem komfortom, spodaj je tudi veliko kopališče, kjer se vrše mednarodne plavalne tekme. Ta del se imenuje Barrandov in po njem tudi ves grič.

Ko nas je avtotaksi pripeljal pred atelje, smo našli gospoda Mac Friča sredi njegovega največjega dela. Filmal je ravno najnovejšo delo dveh mladih čeških filmskih igralcev Verija in Voskovca: »Hej rup: Hočemo živeti«. Navijal je sceno v podeželski restavraciji, kjer se sredi največje zabave pojavljajo vest, da bo skoro potekla ravno čez gostinski svet nova cesta, ki se že valja z velikim cestnim valjarjem. Hoteli smo si ogledati to navijanje scene, pa nas je vodnik, ki ga nam je dodelil režiser Mac Frič, potegnil za seboj, češ, pojdite, filmati, še dolgo ne bodo, ker morajo čakati, da se sonce zopet pokaze izza oblakov, kamor se je pravkar za dalje časa skril.

In šli smo. V ateljeju je pa ta čas navijal film drug znameniti češki režiser namreč g. Lamač, ki je dobil nalogo, da sfilma Nedbalovo opereto »Poljska kri« z Ano Ondro, Stefanom Hoza in Ivanom Petrovičem v glavnih vlogah. Menda je hotel slučaj, da smo našli ravno na sceno, v kateri nastopa Ani Ondra in tako sem imel srečo, da sem videl to znamenito igralko sredi njene dela. Nemo smo jo pozdravili in prijazno se nam je nasmehnila in bila je našega obiska vesela. Atelje obstoji iz dveh velikih dvoran, kjer so postavljene potrebne kulise in nešteto velikih in malih reflektorjev, ki ožaravajo igralce tako ostro, da jim mora vzeti vid. Naličeni so vsi za največjo svetlobo. Zvočna aparatura je urejena po najmodernejšim načim. Oni, ki sledi zvočnemu posnetku, sedi v posebni zvočni celici, kamor so napetimi potrebni mikrofoni in odkoder se regulira potem moč in barva glasov. Igralci govorijo skoro popolnoma tiho, da se jih na oddaljenost 5 m komaj razume. Pregledali smo vse naprave v ateljeju in zunanje na dvorišču, kjer je že postavljena kmetija z vsemi gospodarskimi poslopiji, ki je potrebna za filmanje operete »Poljska kri«.

Nemško verzijo v Nedbalovi opereti »Poljska kri« bo pel in igral naš rojak Ivan Petrovič, ki stanuje trenutno v hotelu Flora na Vinohradih. Petrovič je jako zaprt človek, ki nerad o sebi govori, pa tudi svojemu tajniku je prepovedal kaj več o njem povedati. Njegov tajnik je grof Evgen de Monti, kateremu se je zareklo, da je njegov gospodar Ivan Petrovič oženjen, kar bo tudi naš ženski svet gotovo zanimalo, ko je znano, da je tudi pri njem izredno priljubljen. Petrovič je nedavno gostoval petinsedemdeset let v »Rumenih lilijah« na Dunaju, kjer je dosegel izredne uspehe. Sedaj komaj čaka, da bo odšel partijo iz »Poljske krvi«.

Češko partijo te priljubljene operete poje Stefan Hoza. To je umetnik, ki ima na ustnah stalno vesel smeh in kateremu je življenje naklonjeno izredno veselo naturo. Seveda je tudi oženjen in sicer iz gole ljubezni. Njegova žena je ruska emigrantka. Oženil se je, ko je imel 900 Kč plače in njegova žena mu je s tem denarjem znala pričarati raj, v katerem še danes najraje prebiva. Filma in poje z velikim uspehom. V talsmane ne veruje, ker veruje v Boga; sam sebi bi se zdel kot pogán, če bi veroval v talsmane. Pri sebi ima vedno majhno sveto pismo, ki je njegovo

najmileše štivo. Časti Dostojevskega, Tolstega, imponira mu Jaroslav Marija in Selma Lagerlöfova, pa tudi Helena Soltesova. Stefan Hoza pa je tudi sam pisatelj. Piše najraje za mladino in v jemi izide njegova nova knjiga, ki jo je dokončal v Pragi. Pri češkem občinstvu je silno priljubljen in gotovo ga bomo tudi v Ljubljani pozdravili z velikim veseljem.

Med takim in podobnim pripovedovanjem našega vodnika smo pregledali že skoro ves atelje, ki ima priključen k sebi popoln hotel, v katerem stanujejo tuji igralci, da jim ni treba hoditi v oddaljeno Prago in zopet na delo na Barrandov.

Prišedši na hodnik, zaslišimo naenkrat veliko razburjenje in vrvenje in klicanje. Upravitelj ateljeja, ki nas je vodil, vpraša nekoga, kaj da pomeni to silno razburjenje. Na našo žalost zvedemo, da je cestni valjar, ki je delal cesto za farso »Hej rup: Hočemo živeti«, nekoga poškodoval. S pregledom je bilo takoj konec. Naš spremljevalec se je za trenotek oprostil, mi pa smo tudi pogledali dol v ono restavracijo, kjer je navijal film režiser Mac Frič. Vse je bilo narobe. Igralci so letali kakor brez glave, občinstvo je oblegalo restavracijo, nihče pa ni vedel točno, kaj se je zgodilo.

Sele očividec nam je povedal, da se je bivši gledališki ravnatelj Marek prihajajočemu cestnemu valjarju namesto na levo ognil na desno, da se je spod-

taknil ob zdrobljene mize in stole in da je padel naravnost pod prednje kolo valjarja, ki si je počasi delal pot, med tem ko je tekel film dalje, dokler ga ni režiser na krik sodelujočih igralcev ustavil. Cestni valjar je povozil nesrečnega igralca tako, da je ostala le glava nedotaknjena. Polomil mu je vsa rebra in noge. Marek je bil takoj mrtev. S to nesrečo, ki jo je povzročil zgotovljen slučaj, je bilo seveda tudi filmiranje takoj konec. Policija je natočen film konfiscirala in bo služil kot priča sodni preiskavi, kdo da je povzročil smrt. Bivši gledališki ravnatelj Marek je statiral prvič v filmu in bi dobil nagrado 50 Kč za en dan. Režiser Mac Frič ga ni hotel sprejeti med statiste, toda naposled se je vdal njegovim prošnjam in ga posadil v ozadje restavracije, od koder bi bil brez vsake nevarnosti zbežal pred prihajajočim valjarjem. Marek pa ni poslušal njegovih navodil in je zavzel mesto pred valjarjem in je še vrhu vsega odskočil na desno namesto na levo. Pravilo, da je storil to v samomorilnem namenu. Ta nesreča je vse igralce silno potrla, režiserja Mac Friča pa živčno uničila za dolgo časa. Nam je vzela tudi vsako razpoloženo za nadaljnji pregled filmskih naprav.

Kratko smo se poslovlili in se zahvalili za naklonjenost in odšli smo domov v Hodkovičke, kjer ima moj svak svoje vilo. Še prej pa smo videli na Barrandovem visok obisk japonskega princa in njegove soproge, ki sta na potovanju okrog sveta in sta si prav tako kakor mi ogledala filmske naprave na Barrandovem.

A. L.

Pesem z neba

se imenuje najnovejši film svetovno znane mladega tenorista Jana Kiepure. Toda s Kiepuro je označena šele polovica uspeha. Tokrat ima namreč za tovarišico priljubljeno pevko in igralko Marto Eggerthovo. O uspehu filma najbolj ljubko govorijo dejstva, da sta Jan Kiepura in Marta Eggerthova medtem, ko gre film po Evropi, resnično postala mož in žena in pravkar v vsej sreči uživata medene tedne.

V nizu Kiepurinih filmov tvrdke »Cine-Alliance« je ta film po vsebini kakor tudi glede na vrsto odličnih soigrancev posebno pomemben. Seveda znova prikazuje usodo izprva zapostavljenega in potem slavnega tenorista. Toda vse je predstavljeno na način, ki je prav človeški. Igrača za Kiepuro, ki razpolaga s takim glasom in ki je tudi zal. Vsebine vam danes ne bomo razlagali, da ne povemo preveč. Je pa tudi

polna zapletkov in veselih epizod. Skratka: dejanje ostane ves čas živo in resnično. Najboljši užitek nudi seveda pevka stran, in to ne le po zaslugi tenorista Kiepure, marveč tudi ostalih članov izvrstnega zbora. Film nam za prav bližnji čas obetajo tudi v Ljubljani.

Rumena knjižica

je naslov sijajnega filma, v katerem bomo spet videli dolgo pogrešano znanko Elise Landl. AM se spominjate tiste prekrasne blondinke, ki je v filmu »V znamenju križa« zlasti našim damam in vsem, ki so mehkega srca, izvajala solze na očeh? To pot jo bomo gledali kot Manjo Kalisevo. Njen oče umira v petrograjski ječi. Ker židje ne morejo dobiti potnega lista za inozemstvo, vzame lepa Manja pri policiji rumeno knjižico, kakršne so svoj čas morale kmeti prostitutke v Rusiji. V Petrogradu očeta ne najde več živega. Vsa obupana se pozabi prijavit policiji, kakor je to predpisano za prostitutke. Zapro jo za 14 dni. Domov ne more več, ker ji je policija povsod za petami, in tako se potika po mestu. Slučajno se seznanj s šefom tajne policije, kmalu nato na potovanju tudi z angleškim novinarjem Rolфом, ki zaradi svojih iskrenih člankov o Rusiji ni baš priljubljen. Manja postane Rolfova tajnica in zdaj prične obadva preganjati. Policijski šef smrti Manjo v svojo hišo, kjer ji hoče storiti silo. V zadnjem svojem obupu in v samoočrambi ubije Manja policijskega šefa in pobegne... Medtem je že nastopila svetovna vojna. Rolf in Manja odletita z letalom v poslednjem trenutku, ko je že bila izdana zapoved, da ju aretirajo.

Poleg Elise Landijeve igrata Lionel Barrymore in Laurence Olivier, oba znana po svojih stvariteljskih zmognostih. To je film izvrstne režije (Raal Walsch) in močnih dramatskih momentov, borbe proti mračni tajni policiji carske Rusije.

Žena v sodobnem svetu

Najnovejši češki ženski roman

Ukrajinska profesorica gospa Marija Omeljčenkova iz Prage, urednica lista »La femme Slave«, je ob svojem bivanju v Ljubljani napisala za »Jutro« naslednji daljši informativni članek.

Imam priliko zasledovati literarno delovanje sodobnih žen vsega sveta, bodisi kot čitatelja njihovih del v prevodih, bodisi v recenzijah o izišlih knjigah.

V tuje literature pridejo navadno le pisateljice in dela, ki imajo zagotovljen uspeh, gre torej za izbrane spise izmed velikega števila pisateljic, toda ko hočem govoriti o najnovejšem češkem ženskem romanu, ne bom analizirala samo najzbranejših del, marveč bom podala kratek referat o ženskih knjigah, ki so izšle v zadnjih 3-5 letih.

BOŽENA BENEŠEVA

Ena izmed znamenitih sodobnih pisateljic starejše generacije, Božena Beneševa, članica češke akademije znanosti in umetnosti, je zadnje čase spisala trilogijo iz vojnih let: »Udarec«, »Podzemeljski plamen« in »Tragična mavrica«. V teh treh delih podaja sliko vojne dobe in prvega časa po preobratu, od l. 1914 do l. 1918.

V »Udarcu« slika pisateljica življenje in tragične dogodke na Moravskem v l. 1914, torej v začetku vojne. Junakinja romana je Alena Hudcová, okrog katere se osredotočajo tragični dogodki. Tovarnar Malota, oče Alene Hudcove, in mestni župan, advokat Mareček verujeta popolnoma v zmagoto Rusije v svetovni vojni in hočeta dobiti prepis manifesta Velikega kneza Nikolaja, s katerim objublja osvobodjenje čeških dežel. Malota ima pastorka, ki naj bi postal njegov dedič, a Malota in njegova žena, Alena mati, sta mu določila Aleno za ženo; toda Alena ljubi svojega tovariša iz študentskih let Slavka Píkrlyja, ki je namrečen v Malotovi tovarni. Slavke dobi manifest od policijskega agenta Senohraba ter ga da Maloti, ki shrani prepis manifesta pri svoji ženi, Alenini materi. Ko mati zvede, da Alena ljubi Slavka in neče vzeti

Prof. Marija Omeljčenkova

svojega bogatega polbrata, ovadi anonimno Slavka avstrijskim oblastvom, da bi tako prepredila Alenino poroko s Slavkom. Slavka so zaprli in ustrelili. Nikdo ne sluti, kdo je ovaduh, vsi obdolžujejo Senohraba. Toda po obnašanju svoje matere Alena zasluži, da je mati kriva smrti njenega fanta in v razburjenju in obupu zapusti skrivaj ne le Malotovo hišo, ampak tudi deželo.

V »Podzemeljskih plamenih« prenese pisateljica dejanje v Prago. Po dogodkih v Rovinovu je bil advokat Mareček zaprt, toda l. 1917. amnestiran ter se je preselil v Prago. Tukaj vstopi v tajno društvo, katero deluje za osvobodjenje češkoslovaškega naroda in ima zveze z inozemskim češkoslovaškim odborom. Na čelu stoji dr. Vesnický. Važno ulogo igra v tem društvu zdravica Ana Horová, žena čistega značaja, katera

je zdravila dr. Marečka, ko je bil ranjen, ter se je zaljubila vanj. Mareček se slučajno sreča s Senohrabom, kateri deluje v Pragi pod imenom Šlib in ki trdi dr. Marečku, da je nedolžen. Šlib je odkril v mladi ženi kurirko Mafije, katera je prinesla iz tujne politična poročila Vesnickemu — Aleno Hudcovo, ki tudi potrdi nedolžnost Senohraba in mu razkrije krivdo svoje matere, ki nosi zanj posledice — duševno bolezno.

Dejanje romana »Tragična mavrica« je postavljeno v zadnje mesece svetovne vojne, odigrava se v Pragi in v drugih mestih češkoslovaške republike.

V »Udarcu« je Beneševa nenavadno silno in silovitost podala razpoloženje prvih mesecev svetovne vojne, atmosfero malega mesta Rovinova po izbruhu vojne, družbo, ki se je razdelila v več smeri. Eni gledajo na vojno z vso realnostjo ter se skušajo okoristiti, drugi se navdušujejo za prihod Rusov in naivno sanjajo o njihovi zmagi, a najboljše med njimi kažejo hrepenenje in srčnost za narodno osvobodjenje. Toda vse dejanje se vrta okoli Alene Hudcove in pisateljica se ne spušta v resnične podrobnosti; v romanu se čuti emocijski in jasnosti; avtorici je uspelo, da zgrabi čitatelja z vso silo in izdelanostjo svojega sloga.

Roman »Podzemeljski plamen« pa nima take enotnosti ter tako popolne zgradbe in jasnosti stila kakor »Udarec«. Tukaj je avtorica precej komplicirala dejanje in tudi hote rabila nejasnosti, ki nekoliko motijo čitatelja. Toda tudi tukaj je z jarkimi barvami podala bedo in razrvanost družbe ter vso teskobnost predzadnjega leta vojne. Težak pritisk je ležal na vsem življenju češkoslovaškega naroda v dobi svetovne vojne, vendar so tudi med visokimi policijskimi uradniki bili možje s slovanskimi, češkimi srcem, toda uradniki so morali reševati zanje kot poštno državne uradnike nerazumljiv problem — država in dolžnost do svojega naroda. To je Slavik, policijski predsednik, ki je svoj duševni spor med ciljem

in uradniško dolžnostjo rešil s svojo smrtjo. Anka Hudcová, žena rodoljuba, je znala brzdati svojo osebno bo z delom v proseh trpečim in z mirnim delovanjem za osvobodjenje svojega naroda.

ANA MARIJA TILSCHOVA

Druga izmed najpriljubljenejših pisateljic, Ana Marija Tilschova, predsednica Penkluba, je izdala l. 1931 roman »Gita Turaj«, zgrajen na spijonazi aferi med svetovno vojno. Gita Turaja, eksotična pisateljica, je bila nemška spijonka. Z njeno pustolovsko usodo je tesno spojena usoda prekrasne, nežne deklice Mihaele, napol Slovačkinje, napol Židinke. Hčerka zdravnika, ima maceho, pa se ne čuti srečna v družini in iz sočutja do ranjencev postane bolničarka. V dunajski bolnici se zaljubi v francoskega dostojanstvenika Maksa de Bonta, kateremu streže ter odpotuje z njim v Švico, kjer se sreča z Gito Turajo. Gita je bila nekdanja ljubica Maksova in ko Mihaela to dozna in tudi zana, da je Gita nemška spijonka, jo ovadi, kakor je Gita ustreljena. Mihaela postane Maksova žena, odpeljeta se v Pariz, toda Mihaelo muči vest in ne more najti sreče poleg ljubečega Maksa in njegove pleniške rodbine. Zapusti Maksa, vstopi kot bodoča zvezda v filmsko podjetje, toda pred svojim prvim nastopom, ki ji je prinesel uspeh, se ustrelil.

Maks in Mihaela, utrjena od življenja, se ne moreta postaviti proti toku, ne moreta se boriti proti silam življenja in podležeta pri prvem neuspehu. Tilschova umetniško silka tragično usodo dveh žen, tako tesno sugestivno spojenih. To je bizaren roman stopnjevano dejanje, ki doseže v poslednjem aktu tragični vrhunec. Vidimo na njem vpliv novodobnih povojnih romanov o oseh, ki so sugestivno zvezane med seboj. Pisateljici je uspelo zasadiati človeške duše v žive, pestre pisne planine, in to so najkrasnejše strani knjige.

(Konec prihodnjak)

Ideal ženske lepote v raznih časih

Ideal ženske lepote se je v teku časa zelo izpremenil. Kar je ugajalo starim Asircem in Babiloncem, ni bilo po godu Judom in Egipčanom. Ko so Grki zagospodovali na svetu se je uveljavil spet drugačen ideal ženske lepote. Znana je Vilendorfska Venera, ki je v davni veljala za pravo lepoto. Današnje ženske se ji rogajo, saj je po modernih pojmihi o idealni ženski lepoti prava skaza.

Pri Grkih je bila ideal ženske lepote Afrodita, pri Rimljanih Venera. Ampak kar je bilo v enem času lepo, že nekaj časa pozneje ni veljalo. Tako vidimo pri kipih Vener, ki so se stalno menjavali. Tudi če bi vprašali, katera njih je bila prava Venera in katera je predstavljala resnično idealno lepoto, bi mogli samo reči, da vsaka, vsaka ob svojem času.

Stari Egipčani so imeli posebno razvit okus za lepoto, ki je bil drugačen od vseh prejšnjih, in so si ustvarili novo estetiko. Po grobovih, sarkofagih in raznih predmetih iz starega Egipta srečujemo nešteteve sohe in slike, ki nam jasno kažejo, kaj so stari Egipčani spoštovali kot ideal ženske lepote. Dandanes bi nam take ženske kar nič ne ugajale. Ne samo, da so imele temno, cigansko barvo kože, nego tudi sicer niso bile lepe po našem naziranju. Navadno so imele velik nos, precej velika usta, majhne črne oči, blesteče črne lase, precej kratke, a zelo tanke, drobne noge. Kolikor drobnejše nogo je imela Egipčanka in kolikor večji

nos, za toliko večjo lepoto je veljala. Egipčanke so bile brččas tudi prve, ki so se znanstveno olepšavale.

Grki in Rimljani so imeli že docela druga naziranja o idealni ženski lepoti. Ugajale so jim nežne, bolj polne, plavalose ali rjavolase, temperamentne ženske.

V srednjem veku je krščanstvo dajelo nove smernice za okus in lepoto ženske. Versko življenje, inkvizicija in drugi srednjeveški pojavi so močno vplivali na pojmovanje idealne lepote. Kot idealni tip lepe ženske iz srednjega veka velja znana Venera iz Milosa, ki ni iz starega veka, kakor se navadno misli. Ta lepota, katero predstavlja Venera iz Milosa, je veljala za ideal iz starega veka globoko v srednji vek. Morda je to edini tip ženske lepote, ki je trajal toliko časa. Takrat so ugajale polne, oble linije, debela, okrogla lica, odlična brada, velike oči, lepo zaokroženi vrat in zaokrožene rame, bela koža, graciozna hoja. Srednjeveške ženske so se sploh odklovale z razvitimi ledji in širokimi hrbti. To je bilo lepo. Dandanes se vsaka ženska boji kaj takega kot največjega zla.

Ko je prišla doba renesance, so je v Evropi obrnil kult človeškega telesa. Opustili so predsodke srednjega veka in ženske so začele kazati svoje telesne čare in lepoto kakor redkokdaj dotlej. Sloviti slikarji, kakor Rafael, Tizian, Leonardo da Vinci in številni drugi nudijo krasne primere, kakšni je bil ideal ženske lepote v tej dobi.

Iz akvaristove torbe

O uspehih akvaristov in drugo

Zgodnja pomlad, zgodnja jesen! Ta pregovor velja ne le za rastlinstvo, ki nam s svojo pestrostjo oznanja prihod vigradi, temveč za vsa bitja. Kar bujno raste, kar se naglo razvija, se tudi kmalu postara. Letošnja pomlad je nastopila skoraj mesec dni prej kakor navadno. Zaradi tega je pa že v avgustu hladneje — jesensko, dasi smo v oni dobi, ko vzhaja ozvezdje velikega psa, v katerem se nahaja orjaško sonce Sirius, v tekočem mesecu z našim soncem, kar je dalo že starim Egipčanom povod za domnevo, da je baš zaradi Siriusu toplota na zemlji mnogo višja. Mislili so si, da izžarevata obe sonci svojo toploto na zemljo. Ker je Sirius v ozvezdju velikega psa, imenujemo še dandanes dobo istočasnega vzhajanja obeh sonc »pasje dni«. Nu — vročih dni ni, kar je pa za izlete akvarista še prijeteje.

Zadnjič sem akvariral v dolnji Ljubljani po malih vretenci ali upiravcih (Asprostreber), ki so našim akvaristom manj znani, ogledajo si jih pa lahko v zbirki rib ljubljanskega muzeja. Majhni vretenci so ljub kamenjem in če postaviš mrežo h kapod kamenju in če postaviš malo dvignete, kemu kamnu, ki ga potem malo dvigneš, utegne smukniti vanjo upiravček. — Nedavno sem bil tudi v Ponikvi, ki je majhna kraška vdolbina za vasjo Preser ob poti med Preserjem in doljno Brezovico. Za časa suše usahne skoroda populnoma, po jačjem deževju se pa spremeni dolina v več metrov globoko jezero. Voda odtaka pod zemljo na ravnici ob vnožju grička Sv. Jožefa, od tod pa v Ljubljano. V tej vodi ni, razen kapeljnov, nobenih rib, na nekkih mestih pa samotarijo poedine pijavke. Krajina s svojimi izviri in s svojimi na nasprotni strani ležečimi jamicami, skoz katero odtaka voda, je sicer lepa in zanimiva a s kolešom preko Podpečni in Kamnika brez posebnega napora dosegljiva.

Akvaristika v slovenski banovini, a zlasti v Ljubljani, je v polnem razmahu in število akvaristov narašča stalno. Nič čudnega, kajti vodičje nam nudi toliko zanimivega, kakor nobena druga panoga prirodoslovja. Zlasti jeseni in pozimi, ko nastopi hladno vreme, ni nič lepšega, kakor akvarij, poln svežega zelenila, ki ga tedaj ni v prirodi. Na prostem se jeseni ribe pripravljajo na zimski sen, doma v akvariju so pa tudi v tej dobi živahne in razposajene, zlasti če skrbi rejec teh živalic za obilno hrano in za kisik.

V tekočem letu so mnogi akvaristi zaznamovali prav lepe uspehe. Tako so se razmnožili pri nekaterih makropodih ali veleperke, razni zobokrapci, ki rode popolnoma razvite mladiče, g. Bukovec sen. in jun. sta pa po drsti rdečih mren (Barbus conchionius) prenestila parček v drug akvarij in ni dolgo trajalo, ko so se po-

javili na steklih mladiči, ki so silno majhni za prsto oko komaj vidni. Nepoznavalec bi mislil, da vidi na steklih vejici podobne črvice (commata), ter bi pustil parček še nadalje v akvariju. Kmalu bi pa zamajkalo teh črvicev — mladičev, ker bi jih starši pojedli.

Doma v akvariju se mi še vedno razmnožujejo neretvanske gambuzije. Nekaj mladičev oddam, seveda brezplačno, znancem in prijateljem. V večjem akvariju imam pa prav zanimive goste. Mečonoše, katerih pradedi so pripuzli z ladjami iz Mehike; svetilkavce iz beogradskega voda, katerih domovina je sicer Severna Amerika; šestomargaste polzače iz dolnje Save, morsko globokoče iz nekake bajerja v Srbiji, gambuzije iz Neretve, ploščiča in okuna pa iz Dunava. Najbolj zanimivo se ponaša okun. Kakor da bi se zavedal, da mu je bila zibelka v vodi kraj prestolnice, je silno oblasten. Imel sem že več okunov ali takega sebičnega še nikdar! Nobene ribe ne pusti k mesu, ki pade na dno, dase se sam že do sitega najedel. Vse naj bi bilo zanj. Izrazit tip lakomnega grabežljivca, kateremu je Bog njegov nenastitljiv trebuh. Kakor je bilo svojčasno (morda pa še danes) razpito neko nemško plemo med ostalimi plemeni nordijske rase zaradi svoje oblastnosti, tako je gotovo tudi akvarij po okun med svojimi tovariši v akvariju. Pač živalca!

Zadnjič, ko sem čistil neki akvarij, sem se lotil trdoživov, ki so tičali na steklih in rastlinah ali zaman. Ker nimam v tem akvariju nobenih mladičev, jih sedaj pustim. Nedavno sem zalotil odraslega trdoživa, ko je mrcvaril orjaško bolho. Nešto sem se spomnil na mladiče rdečih mren, ki so šele po pretuku enega meseca tako debeli, kakor odrasla bolha. Če se mladič (commata) dotakne ene izmed lovč trdoživov, je izgubljen. Zaradi tega moramo akvarije s takimi mladiči vestno pregledati po trdoživih. Mladičem so tudi neverne bolhe in samooki, če jih denemo v večjem številu v akvarij. O. S.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

Kapital	Prodam
Rošeda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali dajanje na slova 3 Din. Najmanjši znesek 17 Din.	Rošeda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali dajanje na slova 3 Din. Najmanjši znesek 17 Din.
Dobro in poceni se običuje pri Preskerju na Sv. Petra cest 81. 18	